

EXAMENSARBETE

Våren 2012

Högskolan Kristianstad
Sektionen för hälsa & samhälle

Kostnader som uppstår för revisorer och företag vid utfärdande av en första going concern- varning

- En analys av den svenska marknaden

Författare

Pajtesa Ademi

Simon Wester

Handledare

Jan Svanberg

Examinator

Timurs Umans

Förord

Denna kandidatuppsats är författad på Högskolan Kristianstad inom ämnet företagsekonomi med inriktning mot Revisor/Controller.

Vi vill för det första rikta ett stort tack till vår handledare Jan Svanberg som genom sin handledning bidragit till stöd, kritik och värdefulla idéer.

Vi tackar även våra respektive och vår familj som varit ett stort stöd och uppmuntrat oss under arbetets gång.

Kristianstad, juni 2012.

Pajtesa Ademi

Simon Wester

Abstract

The auditors maintain an essential roll as an independent authority for control of financial information governed by rules and regulations. In the modern society it's crucial for the companies to present correct information within annual reports for the stakeholders. It's a complex task for the auditors to make an adequate judgment of the companies ongoing business if an audit modified opinion should be issued which may not lead to any misjudgements. As the results of such a misjudgement will have huge consequences for both client and auditor. Issuing a going concern modified audit opinion may result in large loss of revenues for the auditors as well as negative information to the stakeholders of the company which may lead to serious consequences for the business of the company. As example on measures taken by the company is to replace their auditors or that the company files for bankruptcy, which means that the self-fulfilling prophecy is accomplished. The purpose of this paper is to show if it exists a correlation between the losses of auditors revenues when issuing a first going concern modified audit opinion by Swedish auditors. In addition this paper will prove if it exists a correlation between issuing a going concern modified audit opinion and the probability of bankruptcy for the revised company.

This paper applies a quantitative method to explain the correlations. This analysis is made by the selection of a test group of 169 companies which have received a first going concern modified audit opinion during the financial year of 2009. The test group has been compared by a control group of 169 companies which are financial distressed but have not received a going concern modified audit opinion. To prove whether if it exist any correlations statistical calculations is applied.

The results of this paper determine the existence of a correlation between issuing a first going concern modified audit opinion and audit switch. The longer the audit tenure has lasted the lesser is the probability that a going concern modified audit opinion to be issued. However this paper finds no evidence of any correlation between issuing of a going concern modified audit opinion and company bankruptcy which reject the existence of self-fulfilling prophecy.

Keywords: Going Concern, Audit Report, Bankruptcy, Big 4, Auditor Switch, Auditor Tenure,

Sammanfattning

Revisorerna upprätthåller en viktig funktion som oberoende bedömare av ekonomisk information som regleras genom lagar och förordningar. I dagens samhälle är det viktigt för företag att upprätta pålitliga årsredovisningar för sina intressenter. Det är ett komplext uppdrag för revisorer att göra en adekvat bedömning av företagets fortsatta drift om going concern-varningar skall utfärdas som inte får leda till felbedömningar. Detta eftersom effekterna av sådana medför stora konsekvenser för både företagen och revisionsbyråerna. Utfärdandet av going concern-varningar kan i sin tur resultera i såväl stora intäktsbortfall för revisionsföretagen som negativa signaler till företagets intressenter som kan medföra stora konsekvenser. Exempel på åtgärder är att företaget byter ut sina revisorer eller att företaget begärs i konkurs, det vill säga att den självuppfyllande profetian går i uppfyllelse. Uppsatsens syfte är att visa om det finns ett samband mellan de förlorade revisionsarvodena vid utfärdandet av en första going concern-varning av svenska revisorer. Dessutom skall uppsatsen visa om det existerar ett samband mellan utfärdandet av going concern-varningar och sannolikheten för konkurs för de reviderade företagen.

Uppsatsen tillämpar en kvantitativ metod för att förklara sambanden. Detta sker genom att en testgrupp på 169 företag har selekterats som erhållit en första going concern-varning för bokslutsåret 2009. Testgruppen har jämförts med en kontrollgrupp på 169 företag som är lika finansiellt stressade men inte erhållit en going concern-varning. För att bevisa huruvida något samband existerar tillämpas statistiska beräkningar.

Uppsatsens resultat fastställer att ett samband existerar mellan utfärdandet av en första going concern-varning och revisorsbyte. Ju längre ett revisorsuppdrag har pågått desto mindre är sannolikheten för att en going concern-varning skall utfärdas. Däremot visar undersökningen att det inte finns något samband mellan utfärdandet av going concern-varningar och företagskonkurser vilket också tyder på att det inte finns stöd för den självuppfyllande profetians existens.

Nyckelord: Going concern-varning, konkurs, Big 4, byte av revisor, *oren* revisionsberättelse, *ren* revisionsberättelse, revisorslängd.

Innehållsförteckning

Kapitel 1: Inledning	7
1.1 Introduktion.....	7
1.2 Problembakgrund.....	8
1.3 Problemformulering.....	10
1.4 Syfte	10
1.5 Uppsatsens disposition.....	11
Kapitel 2: Metod	12
2.1 Vetenskapligt synsätt	12
2.2 Forskningsansats	13
2.3 Val av källor.....	13
2.4 Källkritik	14
Kapitel 3: Teori.....	16
3.1 Revisorns oberoende.....	16
3.2 Revisionsberättelsen.....	17
3.2.1 Oren revisionsberättelse.....	18
3.2.2 Going concern-varning.....	18
3.3 Tidigare forskning.....	20
3.3.1 Typ I- och Typ II-fel.....	21
3.3.2 Självuppfyllande profetian	21
3.3.3 Revisionsbyråernas storlek.....	22
3.4 Forskningshypoteser	22
Kapitel 4: Empiri.....	28
4.1 Undersökningsmetod.....	28
4.2 Population och urval	28
4.3 Operationalisering.....	29
4.3.1 Going concern-varningar.....	29
4.3.2 Hypotes 1.....	30
4.3.3 Hypotes 2.....	32

4.3.4 Hypotes 3.....	32
4.3.5 Hypotes 4.....	33
4.3.6 Hypotes 5.....	33
4.4 Altmans sannolikhetsmodell för konkurs.....	33
4.5 Bortfall	35
4.6 Validitet.....	35
4.7 Reliabilitet.....	36
Kapitel 5: Analys	37
5.1 Inledning	37
5.2 Analysens upplägg	39
5.3 Logistisk regressionsanalys.....	39
5.4 Hypotesprövning.....	39
5.4.1 Hypotes 1.....	39
5.4.2 Hypotes 2.....	41
5.4.3 Hypotes 3.....	41
5.4.4 Hypotes 4.....	43
5.4.5 Hypotes 5.....	43
Kapitel 6: Sammanfattning och slutsatser	45
6.1 Sammanfattning	45
6.2 Slutsatser	45
6.2.1 Revisorsbyte, H1	46
6.2.2 Förlorade revisionsarvoden, H2	46
6.2.3 Going concern-varningar i relation till konkurs, H3	47
6.2.4 Förlorade intäkter för revisorer i samband med konkurs, H4	47
6.2.5 Revisorsuppdragets längd, H5	48
6.3 Reflektioner.....	48
6.4 Förslag till fortsatt forskning.....	49
Referenser	51
Bilaga 1: Ren revisionsberättelse	57

Bilaga 2: Oren revisionsberättelse	58
Bilaga 3: GCM-Företag.....	59
Bilaga 4: NCGM-Företag.....	64
Bilaga 5: Frihetsgrader och signifikansnivå för Chi två-test.....	69
Bilaga 6: Medelvärden och medianer	70
Bilaga 7: SPSS H1	70
Bilaga 8: H2	72
Bilaga 9: SPSS H3	72
Bilaga 10: H4	74
Bilaga 11: SPSS H5	74

Tabellförteckning

Tabell 5. 1 Inledande statistik över Typ-I och Typ II-fel.....	37
Tabell 5. 2 Urval av GCM- och NGCM-företag.....	38
Tabell 5. 3 Företagskonkurser.....	38
Tabell 5. 4 Resultat demografisk data av medelvärden och medianer.....	38
Tabell 5. 5 Korrelation mellan första going concern-varning och byte av revisor.....	39
Tabell 5. 6 Logistisk regression av överlevande företag och byte av revisor (n= 269)	40
Tabell 5. 7 Sammanställning av förlorade revisionsarvoden	41
Tabell 5. 8 Korrelation mellan konkurs och utfärdande av going concern-varningar.....	41
Tabell 5. 9 Logistisk regression över konkursdrabbade företag och utfärdande av going concern-varningar	42
Tabell 5. 10 Sammanställning av revisionsarvoden i relation till konkurs	43
Tabell 5. 11 Logistisk regression över revisorsuppdragets längd	43

Kapitel 1: Inledning

I inledningen presenteras en introduktion i ämnet going concern-varningar samt tidigare forskning inom detta område. Därefter följer en problembakgrund vilket tar upp bakomliggande studier som utmynnar i uppsatsens syfte. Kapitlet avslutas med en redogörelse för uppsatsens fortsatta disposition.

1.1 Introduktion

Fortlevnadsbedömning är en omtvistad och svår uppgift inom revisoryrket. Kritik från politiker, media och andra intressenter har riktats mot revisorer som misslyckats med att utfärda en korrekt professionell bedömning i form av en tidig varning till deras berörda klienter (Chen & Church, 1992). Oftast kritiseras revisorerens felbedömningar i samband med företagskonkurser. Forskare såsom McKeown, Mutchler & Hopwood (1991b) Chen & Church (1992) Sharma & Sidhu (2001) och Geiger, Raghunandan & Rama (2005) har uppmärksammat att klienter, allmänheten och media anser att företag som går i konkurs utan att ha fått en tidigare going concern-varning är följden av en felaktig genomförd revision. Revisorerna kan hävda att de riskerar att bli avvisade av missnöjda klienter om de utfärdar vad klienten anser vara en *oren* revisionsberättelse (Kida, 1980; Craswell, 1988; Citron & Taffler, 1992; Geiger, Raghunandan & Rama, 1998; Carcello & Neal, 2003). I ett fler tal fall kan man även misstänka att revisorerens underlåtenhet att utfärda en *oren* revisionsberättelse baseras på en bedömning att risken för klienterna ska misslyckas skulle öka efter utfärdande av en sådan varning. Effekten av underlåtenheten blir den självuppfyllande profetia vilket innebär att företag som erhåller en going concern-varning kommer att begäras i konkurs (Citron & Taffler, 1992; Carcello & Neal, 2003).

Det har tidigare förekommit studier som undersökt intäktsbortfallet som kan uppstå för revisorer från deras klienter vid utfärdandet av en första going concern-varning. Intäktsbortfallet som kan uppstå för revisorer är att klienterna byter dessa, och för klienterna kan konsekvenserna bli ödesdigra i form av en konkurs (Citron & Taffler, 1992; Garsombke & Choi, 1992; Geiger et al., 1998; Louwers, Messina & Richard, 1999; Carcello & Neal, 2003). Emellertid finns det motsägelsefulla bevis rörande uppkomsten av företagskonkurser i samband med going concern-varningar vilket stödjer uppfattningen att det finns ytterligare behov av utredning av fenomenet självuppfyllande profetian.

Denna undersökning omfattar svenska företag som för första gången erhåller en going-concern varning under åren 2009 till 2010 och inte enbart en undergrupp av tillverkningsindustrier som har undersökts i tidigare studier exempelvis (Geiger et al., 1998; Carcello & Neal, 2003). Studien utvidgar tidigare forskning genom att bedöma förlorade revisionsarvoden som ett mått på det potentiella intäktsbortfallet som kan uppstå för revisorer vid utfärdande av going concern-varningar.

1.2 Problembakgrund

I samband med rapporteringen av going concern-relaterade osäkerheter finns det två typer av felklassificeringar vid revisionsrapportering. Tidigare undersökningar inom detta område Hopwood, McKeown & Mutchler (1989) McKeown et al. (1991a) Geiger & Raghunandan (2002) och Knechel & Vanstraelen (2007) hänvisar till två felklassificeringar vid rapportering vilka är:

- (a) företag som erhåller en going concern-varning och därefter fortlever (en Typ I-felklassificering),
- (b) företag som går i konkurs men som inte erhållit en going concern-varning (en Typ II-felklassificering).

Det bör informeras att Typ I-fel generellt kostar mer än Typ II-fel. Det finns flera studier om felklassificeringar av Typ I och Typ II som är relaterade till revisionsrapportering för going concern-osäkerheter (Altman, 1982; Schwartz & Menon, 1985; Menon & Schwartz, 1987; Citron & Taffler, 1992; Hopwood et al., 1989; McKeown et al., 1991a; Carcello & Hermansson, 1995; Raghunandan & Rama, 1995; Geiger & Raghunandan, 2002). Det har även utförts många studier som undersökt värden för Typ II-fel med hänsyn till konkursdrabbade företag som exempelvis (Mutchler, 1984; Hopwood et al., 1989; Geiger et al., 2005). Studier gällande Typ II-fel har i allmänhet noterat att revisorer enbart utfärdar going concern-varningar före konkurs i 40-50 % av studerade fallen. Avseende Typ I-varningar har undersökningar som exempelvis Altman (1982) Mutchler & Williams (1990) Citron & Taffler (1992) Garsombke & Choi (1992) Nogler (1995) och Geiger et al. (1998) indikerat att mellan 80 % och 90 % av företagen som erhåller going concern-varningar inte har blivit begärda i konkurs.

Denna uppsats kommer fokusera på Typ I-fel för att bedöma det potentiella intäktsbortfallet som uppstår för revisorer vid utfärdande av going concern-varningar. Från revisorernas perspektiv är konsekvenserna av en Typ I-felklassificering en potentiell risk att förlora klienter (Kida, 1980). Ledningarna för en del börsnoterade företag kommer förmodligen inte att acceptera revisorns professionella bedömning då denne utfärdar en going concern-varning, utan att följden blir sannolikt byte av revisorer (Kida, 1980; Geiger et al., 1998; Carcello & Neal, 2003).

Ur företagsperspektiv kan en going concern-varning medföra ytterligare finansiella svårigheter för företaget, vilket kan leda till fortsatt förlust av kunder, minskade möjligheter till upplåning av kapital och nedgång i aktiekurs (Loudder et al., 1992; Blay & Geiger, 2001). Dessa faktorer kan tillsammans medföra att sannolikheten för att företaget går i konkurs ökar (Kida, 1980; Menon & Swartz, 1987). Förlust av klienter genom revisionsbyte, ökade antal företagskonkurser och intäktsbortfall kan vara en potentiell kostnad för revisorn. Den möjliga förlusten av klienter har länge uppfattats som en viktig faktor inför utfärdandet av en eventuell going concern-varning (Kida, 1980; Mutchler, 1984; Chen & Church, 1992). Eftersom denna studie undersöker revisorsbyte och konkurs i samband med going concern-varningar är det relevant att inkludera revisorsuppdragets längd och hur detta påverkar revisorers utfärdande av orena revisionsberättelser. Geiger et al. (1998) konstaterar att företag byter revisorer i större utsträckning efter en erhållen going concern-varning, men menar att dessa företag har svårare att förhandla bort en varning från sina nya revisorer än företag som inte byter revisor. Detta innebär att revisorlängden kan associeras med att revisorer i mindre utsträckning utfärdar orena revisionsberättelser (Dye, 1991).

Trots att man kommit fram till de stora intäktsbortfallen för revisorer av Typ I-felklassificeringar är det ett fåtal empiriska studier som berör dessa konsekvenser. De enda specifika studierna som gjorts har varit i samband med den amerikanska och australienska revisionsmarknaden där Geiger et al. (1998) Carcello & Neal (2003) och Carey, Geiger & O'Connell (2008) har funnit en signifikant minskning i revisionsbolagens omsättningar till följd av rapporterade Typ I-felklassificeringar. I den australienska undersökningen har man däremot lyckats få fram data som berör förändringar av revisionsarvodena (Carey et al, 2008). Denna studie undersöker intäktsbortfallen för revisorer vid utfärdandet av en första going concern-varning på den svenska revisionsmarknaden.

Ett annat relaterat område som undersöks i denna studie är de potentiella företagskonkurser som kan uppstå efter en första going concern-varning lämnats. Frågan är om sannolikheten för att den självuppfyllande profetian kommer infrias ökar efter erhållandet av en första going concern-varning. Det vill säga, leder en going concern-varning till att öka risken för företagskonkurser, då denna typ av varning signalerar en negativ syn till intressenterna angående företagets framtida finansiella utsikter (Mutchler, 1984). Dock råder det delade meningar gällande existensen av den självuppfyllande profetian (Garsombke & Choi, 1992; Pryor, 2002; Geiger et al., 1998; Louwers et al., 1999).

1.3 Problemformulering

- Är sannolikheten för konkurs hos bolag som erhållit en going concern-varning högre än hos motsvarande finansiellt stressade bolag som inte erhållit en varning?
- Kan utfärdandet av en going concern-varning medföra högre förlorade arvoden för revisorerna?

1.4 Syfte

Studiens syfte är att visa om det finns ett samband mellan förlorade revisionsarvoden och utfärdande av going concern-varningar av svenska revisorer. Dessutom skall studien visa om det finns ett samband mellan utfärdande av going concern-varningar och sannolikheten för konkurs samt revisorsbyte för de reviderade bolagen.

1.5 Uppsatsens disposition

Kapitel 2: Metod

I detta kapitel beskrivs vilket vetenskaplig synsätt samt vilken ansats uppsatsen har. Där efter berörs valda källor i studien som sedan efterföljs av en källkritik. Avsnittet avslutas med en kapitelsammanfattning.

Kapitel 3: Teori

Kapitlet inleds med en presentation av revisorns roll och dennes oberoende till klienten. Därefter definieras olika typer av revisionsberättelser där going concern-varningar ingår. Kapitlet innefattar även tidigare forskning som också ligger till grund för uppsatsen, samt en redogörelse för de hypoteser som den empiriska undersökningen bygger på.

Kapitel 4: Empiri

Avsnittet inleds med en redogörelse för uppsatsens undersökningsmetod. Därefter beskrivs tillvägagångssättet för insamlingen av empirisk data. Kapitlet fortsätter med en noggrann genomgång av studiens operationalisering. Vidare redogörs för uppsatsens bortfall av studiedata samt undersökningens validitet och reliabilitet.

Kapitel 5: Analys

I detta kapitel analyseras data från den empiriska undersökningen med hjälp av statistiska beräkningar. Därefter prövas hypoteserna som bevisar huruvida det existerar statistiska samband.

Kapitel 6: Sammanfattning och slutsatser

I det avslutande kapitlet presenteras en kort sammanfattning av undersökningen och resultatet ur analysen diskuteras. Avsnittet avslutas med en reflektion och förslag till fortsatt forskning.

Kapitel 2: Metod

I detta kapitel berörs uppsatsens utgångspunkter. Studien utgår ifrån det positivistiska synsättet med den deduktiva ansatsen. Därefter beskrivs valda källor ingående som följs upp av en källkritisk diskussion. Forskning inom ämnet going concern-varningar har använts som en grund för hypoteserna i uppsatsen. Avsnittet avslutas med en kapitelsammanfattning.

2.1 Vetenskapligt synsätt

Det existerar två olika vetenskapliga synsätt. Det första är det positivistiska synsättet, vilket innebär att forskaren skall vara objektiv och inte låta sig påverkas av utomvetenskapliga värderingar samt att kunskapen skall vara empiriskt prövbar (Wallén, 1993). En annan förutsättning är att forskningsmetoden skall vara generaliserad vilket genererar en förenkling av verkligheten. Denna förenkling kan ske främst genom att forskare bortser från alla avvikelser mellan olika perspektiv och fäster därmed enbart intresse för en eller ett fåtal aspekter (Andersson, 1979). Den främsta kritiken mot det positivistiska synsättet är att människan kan ses som ett objekt (Wallén, 1993).

Det andra vetenskapliga synsättet är den hermeneutiska, vilket innebär att den som tolkar innebörderna i texter och handlingar ska skapa sig en förståelse i form av språklig och kulturell gemenskap (Wallén, 1993). Hermeneutiker menar på så sätt att allting inte kan generaliseras såsom i det positivistiska synsättet utan står för ett närmare förhållande till verkligheten (Andersson, 1979). En stark kritik som positivisterna riktar mot hermeneutiska undersökningar är att de oftast saknar ett tekniskt metodkapitel (Andersson, 1979).

Denna uppsats syftar till att förklara hur revisorer och deras klienter påverkas av den potentiella kostnaden som uppstår vid utfärdande av going concern-varningar. Studien är därför förklarande vilket innebär att uppsatsen utgår ifrån ett positivistiskt synsätt. Detta innebär att bearbetningen av data är objektiv och opåverkbar av författarna. Utgångspunkten i denna studie är att generalisera samband. I och med att hermeneutiken inriktar sig på ett närmre förhållande till tolkning av verkligheten passar inte detta synsätt uppsatsens förklarande syfte.

2.2 Forskningsansats

Det finns två olika forskningsansatser, den deduktiva och den induktiva ansatsen. Det deduktiva arbetssättet karakteriseras av att slutsatser dras om enskilda företeelser utifrån allmänna principer och befintliga teorier. Genom befintliga teorier får undersökare fram hypoteser som sedan empiriskt jämförs i de relevanta fallen. Detta förfarande benämns som det hypotetiskt-deduktiva (Patel & Davidson, 1991). Resultatet från den empiriska jämförelsen kopplas därefter till den befintliga teorin. Genom att ha utgångspunkten i teorin förväntas objektiviteten stärkas och den individuella forskarens subjektiva inställningar reduceras (Patel & Davidson, 1991). Riskerna med denna ansats är att nya intressanta aspekter uteblir på grund av att forskningen baseras på redan befintliga teorier. En annan kritik som riktats mot denna ansats är att den enbart inriktar sig på sambanden, vilket kan leda till att förståelsen bakom dessa går förlorade (Saunders, Lewis & Thornhill, 2007).

Den induktiva ansatsen inriktar sig på att studera forskningsobjektet utan att ha någon befintlig teori som grund till undersökningen. Därmed skapar forskaren en teori baserad på empirin utifrån forskningsobjektet. Kritiken som riktats mot den induktiva ansatsen är att denna egentligen inte vet något om räckvidd och generalitet då den grundas på ett empiriskt underlag för en given situation (Patel & Davidson, 1991).

I denna studie appliceras den deduktiva ansatsen eftersom hypoteserna som utformats bygger på befintlig teori från tidigare forskning. Då den kvantitativa metoden är den mest lämpliga att använda till den deduktiva ansatsen, tillämpas denna metod i studien.

2.3 Val av källor

Det existerar två typer av källor vilka är primär- och sekundärdata. Med primärdata menas att forskaren personligen insamlar information och analyserar data direkt från källan. Detta innebär att datainsamlingen kan bli skraddarsydd för en eventuellt specifik problemställning. Sekundärdata innebär däremot att forskaren inte samlar informationen direkt från källan utan att upplysningarna kommer från någon annan, med resultatet att denna information har samlats in för andra syften (Jacobsen, 2002).

Denna uppsats baseras endast på sekundärdata där informationen samlats in från olika databaser och bibliotek. Vetenskapliga artiklar relaterade till detta ämne har använts för att få relevant information om olika teorier och hypoteser. Anledningen till att vetenskapliga artiklar är till stor grund i denna uppsats är för att de har ett stort teoretiskt

värde och därmed anses vara mer tillförlitliga. Majoriteten av källorna har hämtats från Lunds Universitetsbibliotek men även ur tidigare uppsatser. För att få fram grundläggande data från företagen som undersökts i uppsatsen har databasen *Affärsdata* använts. Det som främst studerats i databasen är företagets revisionsberättelser och specifika nyckeltal i årsredovisningarna som är värdefull för uppsatsens ändamål.

2.4 Källkritik

Vid en källkritisk bedömning är det brukligt att tillämpa fyra olika kriterier, vilka är:

- *Äkthet*: Detta innebär att forskaren kan ifrågasätta kontrollen av källan så denna inte är förfalskad.
- *Tidssamband*: Är enbart aktuellt när det gäller berättande källor. Risken är att uppgifter från personer som varit med om händelserna blir mindre pålitliga ju längre tid som har gått.
- *Beroende*: Upplysningen måste komma från förstahandskällan för att informationen inte ska minska i värde.
- *Tendens*: Källan bör vara så opartisk som möjligt för att öka tillförlitligheten av informationen (Thurén, 1996).

Ovanstående kriterier har legat till grund för uppsatsens val av källor där alla påståenden granskas kritiskt och de källor som anses vara ohållbara selekteras bort. Gällande de vetenskapliga artiklarna är majoriteten av dessa granskade via ”peer-reviewed” vilket innebär att sakkunniga kan fastställa att informationen är tillförlitlig. Denna uppsats har inte använt sig av källor såsom tidningsartiklar och referat då dessa anses ha allt för låg tillförlitlighet. Internetkällor har använts i den mån då tillförlitligheten kan säkerställas, som exempelvis i myndigheters hemsidor och eventuellt vid behov gällande information om företagen som studeras. Användningen av läroböcker har minimerats i uppsatsen då dessa inte får anses utgöra ett vetenskapligt underlag.

Ur *Affärsdata* hämtas årsredovisningarna där relevant information finns tillgänglig. Fördelen med systemet är att all information som berör studien är samlad i en databas. En nackdel med *Affärsdata* kan vara att årsredovisningar från de företag som önskas ingå i studien inte finns tillgängliga i databasen, vilket kan resultera i sämre kvalitet på

undersökningen. Det finns även en risk att informationen kan vara felaktig i databasen i form av administrationsfel, exempelvis brist vid uppdatering av data. Brist på tillgänglig tid har begränsat storleken på undersökningsunderlaget, vilket kan ha påverkan på resultat och bedömning.

Kapitel 3: Teori

Kapitlet inleds med en övergripande presentation av revisorns uppgifter samt deras oberoende. Vidare berörs och definieras revisionsberättelser och going concern-varningar. Därefter behandlas tidigare forskning som underlag för studien. Kapitlet avslutas med hypoteser som ligger till grund för den empiriska undersökningen.

3.1 Revisorns oberoende

Revisorns oberoende till sin klient är avgörande när man talar om att denne ska vara objektiv i sin bedömning. För att försäkra att revisorn är opartisk och självständig i sin bedömning lämnar denne en skriftlig utfästelse om sin opartiskhet och självständighet i samband med uppdraget (FAR, 2010). För att revisionen ska innehålla ett värde för intressenterna måste revisorn ha en teknisk kompetens inom revision samt vara självständig i sin bedömning (Watts & Zimmerman, 1981; De Angelo, 1981a, 1981b).

Detta oberoende har i flera år ifrågasatts efter att stora företag har gått i konkurs och väsentliga förändringar har skett i bolagen. Stora skandaler som bland annat Enron-skandalen har resulterat i att effekten av förlorat förtroende till revisionsfirmorna har blivit betydligt större. Det har visat sig att revisorers risk för att förlora sina klienter ökar efter att de utfärdat orena revisionsberättelser och försöker därför undvika detta genom att underlåta viktig finansiell information om företagets välstånd (Fearnley, Beattie & Brandt, 2005; Blay, 2005).

En orsak som kan påverka revisorernas oberoende är revisionsarvodet som de erhåller från sina klienter. Att förlora denna intäkt kan innebära en förlust för revisionsfirman och blir därför en faktor som avgör revisorernas utfärdande av going concern-varningar (Basioudis, Papakonstantinou & Geiger, 2008). Geiger et al. (1998) och Carcello & Neal (2003) konstaterade att det är mer sannolikt att klienter byter revisor efter att ha erhållit en going concern-varning än lika finansiellt stressade företag som inte får någon varning. Detta kan också vara en avgörande faktor som påverkar revisorers beslut om utfärdande av orena revisionsberättelser. En annan studie som gjorts har funnit att företag som erhåller going concern-varningar löper större risk att gå i konkurs, då intressenter får en negativ signal av företagets finansiella ställning.

Bamber & Iyer (2007) menar att nära anknytningar mellan revisorer och klienter är olämpliga då revisorers objektivitet kan försvagas. Objektivitetsförsvagningar kan i sin tur leda till att revisorer missköter revisionen av företagen såsom exempelvis Kreuger &

Toll- och Enron-skandalen. Samtidigt som en nära kontakt mellan revisorer och klienter kan vara ett hot är det även en nödvändighet att få information om företagets bakgrund för att utföra en så rättvis och effektiv revision som möjligt. Vidare undersöker Bamber & Iyer (2007) revisorers identifiering med sina klienter. Att revisorerna starkt identifierar sig med sina klienter är en nackdel som resulterar i att revisorernas oberoende och självständighet successivt kan minska.

Intressenter har fört argumentationer där det sägs att längden på revisionsuppdraget hos klienter kan leda till en försämring av revisorers oberoende, vilket i sin tur reducerar revisors kvalitén. Revisorer har en tendens att gradvis ge efter företagets vilja ju längre revisionsuppdraget har pågått. Detta i sin tur kan resultera i att revisorer undviker att utfärda going concern-varningar (Geiger & Raghunandan, 2002).

Den ekonomiska synen påpekar att revisorers objektivitet och oberoende kan bli försämrade under revisionsuppdragets början. Denna slutsats är konsistent med tidigare forskning (Geiger & Raghunandan, 2002).

Som en avslutning konstateras att revisorns oberoende inte är helt lätt att säkerställa. Ekonomiska och sociala faktorer leder till att revisorers oberoende sätts på spel, vilket resulterar i att förtroendet för revisorer kan komma att reduceras. Detta är ett problem för de fall klienters intressenter inte längre kan förlita sig på att revisorer utfärdar opartiska, självständiga och objektiva uttalanden (Bazerman, Loewenstein & Moore, 2002).

3.2 Revisionsberättelsen

I revisionsberättelsen finns uttalanden huruvida årsredovisningen upprättats i enlighet med gällande lag och redovisningsseder. Det ska vidare i uttalandena anges ifall årsredovisningen ger en rättvisande bild av företagets resultat och ställning samt om förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar (FAR, 2010). Denna information är till för att intressenter ska kunna bilda sig en uppfattning om företagets finansiella resultat och ställning samt om viktigare händelser som omfattas av revisionsberättelsen (Harrison & Freeman, 1999). Vidare ska revisionsberättelsen innehålla uttalanden om huruvida bolagsstämman bör fastställa balans- och resultaträkningen, besluta om dispositioner beträffande företagets vinst eller förlust enligt förvaltningsberättelsen samt bestyrka om den verkställande direktören har upprättat en förteckning över lån och säkerheter (FAR, 2010). Är revisionsberättelsen

utan anmärkningar ska den konstrueras som en *ren* revisionsberättelse enligt utformningsmallen i RS 709, (se bilaga 1). Har företaget däremot fått en anmärkning av revisorn ska detta tydligt framgå i revisionsberättelsen där anmärkningen framhävs i texten genom kursiv eller fet stil; detta kallas för en *oren* revisionsberättelse (se bilaga 2) (FAR, 2010).

3.2.1 Oren revisionsberättelse

Den orena revisionsberättelsen leder ofta till stor uppmärksamhet från aktieägare och andra intressenter. Ofta förekommer orena revisionsberättelser då styrelseledamöter och verkställande direktörer har gjort sig skyldiga till någon försummelse eller om de har handlat i strid med någon lagstiftning. Revisorn måste då lämna upplysningar som han eller hon anser att aktieägarna bör få kännedom om och eventuellt ge en anmärkning (FAR, 2010). Upplysningarna i revisionsberättelsen kan vara utformade på olika sätt beroende på vad det är för sorts upplysning revisorerna utfärdar. Anmärkningar kan formuleras annorlunda beroende på väsentlighetsgraden i anmärkningen, det vill säga om det förekommer allvarliga brister i företagets verksamhetsförvaltning (FAR, 2010).

3.2.2 Going concern-varning

Going concern-varningar är en form av oren revisionsberättelse, då revisorn gör en anmärkning angående företagets fortsatta drift av verksamheten. Enligt Årsredovisningslagen 2 kapitel § 4 ska företaget förutsättas fortsätta sin verksamhet (FAR, 2010). En svensk översättning av going concern-benämningen är fortlevnadsprincipen som säger att företaget ska göra en bedömning av sin förmåga att fortsätta verksamheten. Om bolaget vid bedömningen känner till väsentliga osäkerhetsfaktorer eller har andra tvivel gällande förmågan att fortsätta sin verksamhet, ska upplysning lämnas om dessa osäkerheter inom en tidsperiod på minst tolv månader efter balansdagen (FAR, 2010). Upplysningen ska innefatta orsakerna om varför företagen inte anser sig kunna fortsätta sin verksamhet samt en bedömning av effekten på de redovisade beloppen i balansräkningen och resultaträkningen (FAR, 2010).

Har företaget en dålig ekonomisk ställning och riskerar att begäras i konkurs är det revisorns uppgift att varna intressenterna angående detta (Lennox, 1999). Revisorn är tvungen att redogöra huruvida den finansiella statusen inom företaget ger en sann och rättvisande bild i förhållande till företagets fortlevnad (Lennox, 1999). Råder det tvivelaktigheter angående företagets överlevnad bör revisorn utfärda en oren

revisionsberättelse och därmed använda sig av sin professionella bedömning (Geiger & Rama, 2006). Om revisorn underlåter att ta hänsyn till adekvat information vid sin bedömning ökar sannolikheten att felaktigheter av Typ I eller Typ II uppstår (Geiger & Rama, 2006).

Det finns ett samband mellan going concern-varningar och sannolikheten att företagen går i konkurs. Revisorers utfärdande av denna typ av varningar är fåtaliga fram tills att konkursen är oundviklig (Citron & Taffler, 1992). Tidigare forskning påvisar att revisorer är motvilliga att utfärda en going concern-varning till sina klienter (Hopwood et al., 1991; Citron & Taffler, 1992; Carcello & Hermanson, 1997). Detta fenomen kan till stor del bero på strategier från revisionsbyråer som vill undvika stämning eller dåligt rykte (Krishnan G. & Krishnan Y., 1996). När en revisor beslutar om denne ska utfärda en going concern-varning sker detta i två steg. Det första steget är att utfärda en sådan varning i samband med ordinarie revisionsberättelsen. Det andra steget innebär en form av en fristående analys som slutligen leder till en bedömning om en going concern-varning ska utfärdas eller inte (Krishnan G. & Krishnan Y., 1996). Det finns även andra relevanta faktorer som vägs in när revisorn beslutar om utfärdandet av going concern-varningar. När företaget utgör en liten del av revisionsfirmans totala klienter ökar sannolikheten att företaget erhåller en going concern-varning (Krishnan G. & Krishnan Y., 1996).

De företag som erhåller going concern-varningar är i samtliga fall finansiellt stressade. Det är vid sådana tillfällen revisorer gör anmärkningar angående företagets fortsatta drift. Några ekonomiska faktorer som indikerar att företaget är finansiellt stressat är:

- Det egna kapitalet understiger hälften av aktiekapitalet (Likvidation)
- Svaga ekonomiska nyckeltal
- Oförmåga att betala långivare, investerare och andra borgenärer
- Rörelseförluster (Hakkio & Keeton, 2009).

Hakkio & Keeton (2009) menar att det inte finns någon exakt definition på termen finansiell stress och detta beror på att det finns olika orsaker till varför ett företag är finansiellt stressat. Att ett företag är i finansiell stress betyder inte att de automatiskt kommer erhålla en going concern-varning, men skulle revisorn anse att företagets

situation kan påverka dess fortlevnad kan det vara lämpligt att utfärda en going concern-varning.

3.3 Tidigare forskning

De påtryckningar som revisorer får från samhället har resulterat i att dessa försökt förändra sitt beteende inför beslutet att utfärda en going concern-varning (Geiger et al., 2005). Inom ämnet going concern-varningar har det gjorts ett flertal studier där det har presenterats en mängd teorier och slutsatser om de bakomliggande orsakerna till revisorers beteende vid utfärdande av orena revisionsberättelser. Revisorernas synpunkter angående företagets fortsatta drift är det område som har varit störst föremål för spekulationer inför lämnandet av orena revisionsberättelser (Carey et al, 2008).

Det har genomförts studier i olika länder där det har undersökts på vilket sätt en going concern-varning påverkar ett företags överlevnad. På den australienska revisionsmarknaden har det konstaterats att det inte finns något samband mellan utfärdande av going concern-varningar och en potentiell konkurs som efterföljd (Carey et al, 2008). Däremot har Carey et al (2008) kunnat bevisa att klienter som erhöll en första going concern-varning som följd bytte revisorer. Konsekvensen blev för revisorerna att de både förlorade klienter på grund av byte till andra revisorer och att företagen efterhand gick i konkurs, jämfört med de revisionsfirmor som inte hade utfärdat going concern-varningar (Carey et al, 2008). Lennox (1999) har gjort en liknande studie i den brittiska revisionsmarknaden där han har undersökt noggrannheten av informationen i revisionsrapporterna för att sedan kunna förklara företagskonkurs. I denna studie kommer Lennox fram till att 20-27 % av företagen som gått i konkurs har erhållit kvalificerade revisionsrapporter (Lennox, 1999). Citron & Taffler (1992) hittar inga samband som visar att sannolikheten för misslyckande är större för företag som erhållit going concern-varningar, än företag som inte erhållit en varning. Däremot har man i den amerikanska marknaden bevisat att företag som erhåller going concern-varningar har större risk att gå i konkurs jämfört med lika finansiellt stressade företag som inte erhållit en varning (Geiger et al., 1998; Garsombke & Choi, 1992).

Studierna som gjorts inom ämnet going concern-varningar och konkurser har visat olika resultat beroende på i vilka länder och vilket år undersökningarna gjorts. Som en sammanfattning av uppsatsens teoretiska del kan ett antal slutsatser dras. De flesta undersökningarna har kommit fram till att bolag som erhåller en going concern-varning

oftare leder till byte av revisor (Carey et al., 2008; Vanstraelen, 2003; Citron & Taffler, 1992). Studier visar däremot att Big 4-firmorna (se avsnitt 3.4.3) har skyddats bättre mot att bli utbytta på grund av att de har en högre kvalitet i revisionsuppdraget, vilket de mindre revisionsfirmorna inte har (Carcello & Neal, 2003; Geiger & Rama, 2006).

3.3.1 Typ I- och Typ II-fel

Forskning som gjorts inom revisorsbedömningar om klienternas fortlevnad har upptäckt att det finns två felklassificeringar som har koppling till going concern-varningar och konkurser (Geiger & Raghunandan, 2002). Typ I-felklassificering är ett av felen som innebär att revisorn utfärdar en going concern-varning till en klient utan att denne går i konkurs. Typ II-felklassificeringen är det andra felet, där klienten går i konkurs utan att ha erhållit en going concern-varning (Hopwood et al., 1989; McKeown et al., 1991a; Geiger & Raghunandan, 2005; Knechel & Vanstraelen, 2007). Typ I-felen kan innebära stora konsekvenser för revisorerna då risken att förlora klienter ökar i betydande utsträckning. Blir inte klienten försatt i konkurs kan det resultera i förlust av intäkter för revisorerna (Kida, 1980). Däremot hamnar revisorer i en svår situation då de har en skyldighet att utfärda en ören revisionsberättelse (Basioudis et al., 2008). Undviker revisorerna att göra anmärkningar i revisionsberättelserna kan detta medföra att företagen går i konkurs utan att ha erhållit en going concern-varning, det vill säga uppkomsten av Typ II-fel (Kida, 1980).

3.3.2 Självuppfyllande profetian

Tidigare forskning (Mutchler, 1984; Kida, 1980) påvisar att företag enbart går i konkurs, då de har erhållit en going concern-varning. Detta fenomen benämns som *den självuppfyllande profetian* och kan erbjuda en förklaring till varför revisorer är så återhållsamma vid utfärdandet av going concern-varningar. Dock tror inte majoriteten av revisorerna att den självuppfyllande profetian existerar (Mutchler, 1984). Enligt Boritz (1991) är effekten av den självuppfyllande profetian bara en enkel myt. De flesta företag som erhåller en going concern-varning begärs inte i konkurs. Det är istället beroende på hur finansiellt stressade företagen är som ligger till grund för en konkurs (Citron & Taffler, 1992). Dessa forskare konstaterar att det snarare är positivt att erhålla en varning eftersom det ges möjligheter för ledningen att vidta nödvändiga förändringar. En studie visar att det är omöjligt att fastställa vad som hade hänt om inte företagen fått en going concern-varning (Vanstraelen, 2003). Det råder olika åsikter om den självuppfyllande profetian existerar. Några forskare (Citron & Taffler, 1992; Carey

et al, 2008; Louwers et al, 1999) har konstaterat att den inte existerar. Däremot har andra forskare (Geiger et al, 1998; Pryor & Terza, 2002) funnit bevis för dess existens. En teknisk svårighet med effekten av den självuppfyllande profetian är att särskilja en going concern-varning från andra indikatorer som visar på finansiell stress (Louwers et al, 1999).

3.3.3 Revisionsbyråernas storlek

De fyra största revisionsbyråerna i världen, även kallade *The Big 4* är, Ernst & Young, PwC, KPMG och Deloitte (Francis & Yu, 2009). Tidigare forskning har påvisat att Big 4-firmorna är mer träffsäkra på att utfärda korrekta revisionsberättelser, och denna noggrannhet leder till att dessa innehar en högre kvalitet i sitt revisionsarbete (Geiger & Rama, 2006). Studier har även kommit fram till att Typ-I och Typ-II felen är färre i Big 4-firmorna där kvaliteten i revisionsberättelserna ligger till grund för detta. Genom att hålla en bra kvalitet i revisionsberättelserna kan revisionsfirmorna generera fler kunder och därmed få en god kundlojalitet (Geiger & Rama, 2006; Lennox, 1999; Ireland, 2003). Big 4-firmorna har ett starkt rykte och för att bibehålla detta rykte måste de ha en hög standard som därmed minskar riskerna för att firmans anseende skadas. Big 4-firmorna finns över hela världen och har en stor klientportfölj, vilket leder till betydligt större uppmärksamhet än de mindre revisionsfirmorna. Felaktigheter i revisionen för någon av Big 4-firmorna kan resultera i att anseendet för samtliga Big 4-firmor runt om i världen kan bli negativt påverkat. Därför är det betydligt lättare för mindre revisionsbolag att utfärda orena revisionsberättelser då de inte har lika starkt rykte (Ireland, 2003).

3.4 Forskningshypoteser

Revisorsförluster beroende på klienters byte av revisorer – Hypotes 1 och 2

Många studier har undersökt revisorsbyte och inkluderat revisionsberättelser som en förklarande variabel (Chow & Rice, 1982; Menon & Schwartz, 1987; Craswell, 1988; Francis & Wilson, 1988; Haskins & Williams, 1990; Johnson & Lys, 1990; DeFond, 1992; Krishnan, 1994; Krishnan & Stephens, 1995).

Revisorns oberoende kan bli ifrågasatt vid revisorsbyte. Risken att revisorerna förlorar sina klienter ökar efter utfärdande av going concern-varningar, vilket kan resultera i att dessa undviker att ge ut varningar (Fearnley, Beattie & Brandt, 2005; Blay, 2005). Revisionsarvodet som revisorer erhåller från sina klienter kan vara en orsak som

påverkar revisorernas oberoende. Byter företaget sin revisor innebär detta en förlust för revisionsfirman som kan vara avgörande när revisorerna utfärdar en going concern-varning (Basioudis, Papakonstantinou & Geiger, 2008). Geiger et al. (1998) och Carcello & Neal (2003) konstaterade att det är mer sannolikt att klienten byter revisor efter att ha erhållit en going concern-varning än lika finansiellt stressade företag som inte får någon varning. Likaså konstaterade Menon & Swartz (1987) i sin studie att finansiellt stressade företag var mer sannolika att byta revisor. Även detta noterade Krishnan (1994) och Gieger et al. (1998) i sina studier. Dock indikerade dessa forskare att företag som bytte sin revisor inte hade högre sannolikhet att deras going concern-varning blev bort plockad av den nya revisorsfirman än företag som inte bytte sin revisor. Detta innebär att företag som byter sin revisor inte kan räkna med att få en skonsammare bedömning av sina nya revisorer.

Denna studie undersöker liksom Geiger et al. (1998) klienter som byter revisorer året efter att de har erhållit en första going concern-varning, vilket anses vara ett bättre test än att förväxla fortlöpande varningar med första going concern-varningar. Mutchler & Williams (1990) påstår att kontinuerliga varningar representerar olika typer av risker för revisorn och klienten i jämförelse med första going concern-varningar. Detta beror på att de första varningarna klienter erhåller är svårast att acceptera och sannolikheten att klienterna blir förolämpade är större. En andra going concern-varning skulle inte medföra en liknande reaktion från klienten (Kida, 1980).

Såvitt det finns ett samband mellan en going concern-varning och revisorns uppfattning om sannolikheten av ett revisorsbyte och /eller konkurs föranledd av going concern-varningen i sig, kan osäkerheten avseende en going concern-varning vara en situation som hotar revisorers oberoende (Geiger & Raghunandan, 1998). Gällande att överstående argument accepteras om revisors uppfattning angående sannolikheten att klientförlusten inte direkt kan mätas, testar denna studie såsom Schwartz & Menon (1985) och Citron & Taffler (1992) relationen mellan going concern-varningar och revisorsbyte. Lokaliseras ett samband mellan en första going concern-varning och revisorsbyte kan det konstateras att revisorerna förlorar större delen av sitt revisionsarvode än de revisorer som inte utfärdar en sådan varning (Carey et al. 2008).

Carey et al. (2008) undersöker intäktsbortfallet som uppstår då företag byter revisorer där de konstaterar en högre frekvens av revisorsbyte och en större förlust i

revisionsarvoden i samband med utfärdande av en första going concern-varning. Som avslutning utvärderar denna studie konsekvenserna av en Typ I-felklassificering där intäktsbortfall är relaterade till användningen av going concern-varningar i revisionsrapportering i Sverige. Genom en undersökning av den svenska revisionsmarknaden kan det förmodas att ett liknande resultat fastställs.

H1: Företag som erhåller en första going concern-varning är mer sannolika att byta revisor än lika finansiellt stressade företag som inte erhåller en going concern-varning.

H2: Revisorer som till en klient utfärdar en första going concern-varning förlorar större andel av sitt revisionsarvode än revisorer som inte utfärdar en going concern-varning till lika finansiellt stressade klienter.

Revisorsförluster på grund av klienters misslyckande: Hypotes 3 och 4

En andra fråga som undersöks är den möjliga förekomsten av den självuppfyllande profetian. Tidigare studier som gjorts beträffande revisorers åsikter om going concern-varningar och värdet av efterföljande konkurser tvistar om huruvida den självuppfyllande profetian existerar eller ej. Garsombke & Choi (1992) och Geiger et al. (1998) har genom amerikansk data rapporterat ett högre misslyckande året efter en going concern-varning genom att stödja sig på den självuppfyllande profetian. Däremot misslyckas Louwers et al. (1999) med att hitta stöd för den självuppfyllande profetian genom användning av amerikansk data. I Amerika rapporterade Citron & Taffler (1992) att det var mindre sannolikt att företag som erhållit en going concern-varning inte misslyckats i jämförelse med matchade exempel på företag som erhållit en ren revisionsberättelse.

Gällande revisorskompetensen konstaterar Citron & Taffler (1992) att ju högre sannolikheten är för en företagskonkurs desto högre sannolikhet är det att revisorns bedömning blir enkel om företaget har fortlevnadsproblem.

Om hänsyn tas till revisorns oberoende kan följande slutsats dras, ju större sannolikheten är för att klienten ska begäras i konkurs desto högre sannolikhet upplever revisorn att risken ökar för att förlora denne som sin klient. Som ett resultat av detta blir revisorns framtida ekonomiska intresse hos klienten mindre, vilket talar mot att revisorn utfärdar en going concern-varning. Dessutom ju högre sannolikheten för klientkonkurs

är desto lägre är sannolikheten att revisorns rykte tar skada av utfärdandet av en going concern-varning (Citron & Taffler, 1992).

Det intressanta i detta sammanhang blir då, hur stor sannolikheten är att en företagskonkurs inträffar och när ska revisorn nå slutsatsen att det existerar en going concern-relaterad osäkerhet samtidigt som dennes oberoende inte blir ifrågasatt.

Tidigare forskning påvisar att det kan finnas bevis för existensen av den självuppfyllande profetian. Emellertid är förslaget om att en going concern-varning genererar en företagskonkurs i dessa fall där företagen inte har erhållit en varning är svår att testa. Därför att det är omöjligt att fastslå vad som hade inträffat om de inte hade erhållit en going concern-varning.

Har revisorerna en misstanke kring att deras uttalanden om klienters finansiella svårigheter kan leda till konkurs, kan de bli motvilliga att utfärda orena revisionsberättelser (Louwers et al., 1999). För att hitta bevis om den självuppfyllande profetians existens applicerar Citron och Taffler (1992) ett Z-värde på de företag som undersöks för att visa sannolikheten för konkurs för de olika företagen.

Studien kompletterar litteraturen om den självuppfyllande profetian genom att göra en undersökning på svenska företag. Skulle bevis hittas om att den självuppfyllande profetian existerar, hade ännu ett intäktsbortfall uppstått för revisorer i termer av förlorade revisionsarvoden på grund av ökade klientkonkurser. Detta samband har även Carey et al. (2008) konstaterat att det existerar. Hypoteserna H3 och H4 relateras till den möjliga ökningen av konkurser, och den stigande förlusten av revisionsarvoden för revisorer som utfärdar en första going concern-varning.

H3: Företag som erhåller en going concern-varning är mer benägna att begäras i konkurs än ett finansiellt stressat företag som inte erhållit en varning.

H4: Förlorade intäkter för revisorer vars klienter erhållit en första going concern-varning och begärts i konkurs är inte större än förlusten av intäkter från lika finansiellt stressade företag som inte erhållit en varning.

Revisionsuppdragets längd påverkar revisorers rapportering: Hypotes 5

Revisionsuppdragets längd hos en klient har varit en fråga som debatterats i många länder runt om i världen (Arrunada & Paz-Ares, 1997). I diskussionen om

revisionsuppdragets längd och revisionsrapportering har det argumenterats kring två perspektiv. Intressenterna påstår att långa revisionsuppdrag hos klienterna kan bli associerade med att revisorer i reducerad omfattning undviker att rapportera klienters problem. De menar att ju längre revisionsuppdraget varar desto större är risken att revisorers självständighet försvagas.

Det kan vara intressant att undersöka hur revisionsuppdragets längd kan vara en avgörande faktor för revisorer vid utfärdande av en going concern-varning och hur detta kan påverka deras kostnad.

Den ekonomiska synen föreslår däremot att problem med revisionsrapportering och självständighet är mer sannolika att uppstå under de tidigare åren av ett klient/revisorförhållande (Geiger & Raghunandan, 2002). De två påståendena menar att revisorers oberoende kan försämrats både initialt såväl som efter en längre period av revisionsuppdragets längd hos en klient. Längden på revisionsuppdraget kan därför vara en orsak till att revisorer undviker att utfärda going concern-varningar.

Revisionsberättelsen är det slutliga resultatet av revisionsprocessen och den enda externa kommunikationsfaktorn som förklarar vad revisorer har inkluderat under revisionen. Beslutet om vilken typ av revisionsberättelse som ska utfärdas till klienten är det slutliga avgörandet som är ett subjekt för professionella bedömningar hos revisorer och förhandlingar med klienten. Förhandlingarna med klienten är som känsligast vid tillfällen då finansiellt stressade klienter inser möjligheterna att erhålla en going concern-varning, speciellt då klienter inte förväntar sig få orona revisionsberättelser (Kida, 1980; Mutchler 1984). Revisorers felbedömningar har ifrågasatts när det gäller revisorsprofessionens viktiga roll gällande varningar om företags misslyckande (Geiger & Raghunandan, 2002). Eftersom denna studie undersöker revisorsbyte och konkurs i samband med going concern-varningar är det relevant att undersöka revisionsuppdragets längd och vad det har för påverkan på going concern varningar (DeFond, 1992; Francis & Wilson, 1988).

Dessa fem hypoteser kan ge en förklaring till vilka kostnader som uppstår för revisorer och företag samt att de ger en insikt till vad revisorerna tar hänsyn till vid utfärdandet av en going concern-varning.

H5: Det finns ett samband mellan revisionsuppdragets längd hos klienten och revisorers utfärdande av going concern-varningar.

Kapitel 4: Empiri

I detta avsnitt behandlas uppsatsens undersökningsmetod, population samt urval. Vidare presenteras operationaliseringen av studiens hypoteser. Kapitlet avslutas med bortfall samt en beskrivning av uppsatsens validitet och reliabilitet.

4.1 Undersökningsmetod

Uppsatsens syfte är att visa om det finns samband mellan förlorade revisionsarvoden och utfärdande av going concern-varningar av svenska revisorer. Vidare ska studien visa om det finns ett samband mellan utfärdande av going concern-varningar och sannolikheten för konkurs för de reviderade bolagen. Studien har därför utgått från en tvärsnittsansats. Detta innebär att undersökningen har varit bred med ett representativt urval av organisationer från en specifik målpopulation vid en given tidpunkt. En longitudinell ansats hade varit ett alternativ då man istället studerar ett problem över tiden vid ett antal tillfällen (Christensen et al., 2001). Denna typ av studie är intressant att genomföra men på grund av att en sådan studie kräver stora resurser både ekonomiskt och organisatoriskt har denna ansats inte tillämpas.

Uppsatsen har gjorts genom dokumentstudier av årsredovisningar som huvudsakligen hämtats ur databasen *Affärsdata*. Ur årsredovisningarna har information hämtats som är nödvändig för studiens genomförande. Nackdelen med att göra en dokumentstudie i denna form är att det kan vara svårt att hitta all data samt att vissa delar inte är tillgängliga. Den data som finns tillgänglig kan även vara opassande till studiens syfte (Saunders et al., 2007). För övrigt har utförandet av dokumentstudier bidragit till värdefull information som varit en grund för studiens analys av samband.

4.2 Population och urval

Studien omfattar aktiebolag. I enlighet med BFL 3 kapitel § 1 uppgår ett kalenderår till 12 månader. För att kunna bedöma huruvida ett Typ I-fel har uppstått måste det ha löpt 12 månader, därför accepteras brutna räkneskapsår inom studien. På grund av detta utgår undersökningen av årsredovisningarna från bokslutet 2009 och 2010.

Definitionen av målgruppen är att undersökningen ska omfatta alla som undersökaren vill säga något om. Detta kan även kallas för teoretiska populationen (Jacobsen, 2002). Denna studiens population är enbart aktiebolag från *Affärsdata* vilket omfattar 416 760

företag. Då studien begränsats på grund av resurs- och tidbrist har ett urval gjorts av populationen till undersökningen.

Urvalet definierades genom att sju kommuner valdes från Statistiska centralbyråns hemsida, där storleken på kommunen måste uppgå till över 50 000 invånare (SCB, 2011). Den eftersökta effekten av detta val är att få en geografisk spridning över resultatet. De kommuner som har valts är Lund, Västerås, Uppsala, Karlstad, Umeå, Uddevalla och Nyköping. Antalet företag som var etablerade i dessa regioner uppgick till 21 917 aktiebolag. För att kunna få med företag som har begärts i konkurs under det löpande året innefattas även inaktiva aktiebolag. Kontrollgruppen utgjordes av 1 413, där de bolag vars tillgångar var liknande testgruppens valdes ut. Genom att klargöra definitionen av en första going concern-varning granskas endast revisionsberättelserna från och med 2008 årsbokslut fram till 2010 årsbokslut. Detta för att säkerställa att revisorn inte har utfärdat going concern-varningar under tidigare år.

4.3 Operationalisering

4.3.1 Going concern–varningar

Den beroende variabeln i studien är going concern-varningar. Detta mått används för att bedöma om ett företag fått en anmärkning om sin fortsatta drift. Ett företag som är finansiellt stressat löper större risk att erhålla en going concern-varning då dess framtid är hotad. Bolag som har en positiv tillväxt och en bra finansiell ställning bör däremot inte erhålla en going concern-varning. En going concern-varning kan se ut på flera olika sätt och det kan finnas skillnader på utformningen av varningen. De anmärkningar som anses ge den mest rättvisa definitionen av en going concern-varning framgår i texten nedan. För att undvika skillnader vid bedömningen om det anses vara en going concern-varning har termen *fortsatt drift* varit en utgångspunkt. De undersökta företagens årsredovisningar har varit informationskällan i denna studie om företaget erhållit en going concern-varning eller inte.

Definition av going concern-varning

I denna undersökning gjordes bedömningen att företagen erhållit going concern-varning när något av understående har funnits i revisionsberättelsen:

- *”Denna situation tyder på att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor som kan leda till betydande tvivel om företagets förmåga att fortsätta sin verksamhet.”*
- *”Årsstämman har att pröva frågan om bolagets likvidation.”*
- *”Årsstämman bör med anledning av detta ta ställning till om bolagets fortsatta drift.”*
- *”Bolaget kommer att likvideras.”*
- *”Styrelsen har inte i förvaltningsberättelsen lämnat en redogörelse för hur bolagets fortsatta verksamhet skall finansieras.”*
- *”Varför styrelsen har en skyldighet att, enligt ABL kap. 25 § 13, upprätta en kontrollbalansräkning. Kontrollbalansräkningen visar att det egna kapitalet är återställt. Årsstämman har att pröva frågan om bolagets likvidation.”*

Anmärkningar som inte betraktas som going concern-varning är bland annat: *”Bolagets egna kapital understiger hälften av registrerat aktiekapital, Någon kontrollbalansräkning har ej upprättats”*. Denna anmärkning har inte noterats som en going concern-varning då en kontroll balansräkning enbart kräver att det redovisade tillgångarna kontrolleras och förtydligas för att undvika att hamna i likvidation. Ett företag som erhåller en sådan anmärkning anses vara finansiellt stressat.

4.3.2 Hypotes 1: Företag som erhåller en första going concern-varning är mer sannolika att byta revisor än lika finansiellt stressade företag som inte erhåller en going concern-varning

Finansiellt stressade företag: Det finns flera orsaker som ligger till grund för finansiell stress i ett bolag. En orsak är när det egna kapitalet understiger mer än hälften av aktiekapitalet och bolaget därefter måste upprätta en kontrollbalansräkning ABL 25 kapitel § 13. (Hakkio & Keeton, 2009) menar att ett företag är finansiellt stressat då deras tillgångar värderas som osäkra. De finansiellt stressade företagen i denna studie har

(a) negativt sysselsatt kapital och

(b) negativt nettoresultat.

Detta är två faktorer som använts av tidigare forskare för att identifiera ett företag i finansiell stress (Mutchler, 1984; Hopwood et al., 1989; Carcello & Neal, 2003; Geiger & Rama, 2003).

I denna studie benämns de finansiellt stressade bolagen som inte erhållit en going concern-varning i deras revisionsberättelse som NGCM-företag. Företagen som däremot erhållit en going concern-varning nämns GCM-företag. För att jämföra företagens storlek inkluderar studien de totala tillgångarna där GCM och NGCM-företagen ska efterlikna varandra i största möjliga mån. Siffrorna har hämtats från företagens balansräkningar år 2009 och 2010 som finns tillgängliga på Affärsdata.

Variablerna har kodats på följande sätt:

- *GCM (första going concern-varning) = 1*
- *NGCM (ingen going concern-varning) = 0*

Byte av revisor: Årsredovisningar från år 2009 och 2010 jämförs för att se om företaget bytt sin revisor efter erhållande av going concern-varning. Därefter undersöks även om lika finansiellt stressade företag byter sina revisorer i samma utsträckning. Med byte av revisor menas att bolaget byter revisionsbolag och inte enbart en specifik revisor inom samma bolag. Denna variabel är väsentlig för undersökningen eftersom den kan ge en indikation på om revisionsbolag kan förlora klienter vid utfärdande av going concern-varningar. Detta kan medföra en förlust av revisionsarvode från klienterna.

Variablerna har kodats på följande sätt:

- *Bytt revisor = 1*
- *Inte bytt revisor = 0*

Storleken på revisionsfirmorna: Studien inkluderar även en Big 4-variabel, där tidigare forskning har påvisat att klienter som har Big 4-firmor som externa granskare byter sina revisorer i mindre utsträckning i jämförelse med klienter som har mindre

revisionsbolag. De fyra firmorna är, Deloitte, PwC, KPMG och Ernst & Young (Francis & Yu, 2009). Big 4-variabeln har delats in i två grupper där den ena gruppen är Big 4-firmor och den andra är mindre revisionsfirmor som inte ingår i Big 4.

Variablerna har kodats på följande sätt:

- *Big 4 = 1*
- *Andra revisionsfirmor = 0*

4.3.3 Hypotes 2: Revisorer som till en klient utfärdar en första going concern-varning förlorar större andel av sitt revisorsarvode än revisorer som inte utfärdar en going concern-varning till lika finansiellt stressade klienter.

Revisionsarvode: Revisionsarvodet är bland annat den intäkt revisorer får från klienter för att ha granskat deras årsredovisningar. Utifrån arvodet ingår även andra uppdragskostnader associerade till revisorers uppdrag hos klienten. Genom att undersöka det totala revisionsarvodet för företaget kan det antas att om man byter revisor kommer även de övriga uppdragen på revisionsbyrån att försvinna. Revisionskostnaderna för företaget är de kostnader som uppstått under 2009 och 2010 årsbokslut.

4.3.4 Hypotes 3: Företag som erhåller en going concern-varning är mer benägna att begäras i konkurs än ett finansiellt stressat företag som inte erhållit en varning.

Konkurs: Konkurs definieras i denna studie som företag vilka har begärts i konkurs och försatts i likvidation. Företagen som undersöks kan fortfarande vara verksamma efter en erhållen going concern-varning. Har ett företag begärts i likvidation tyder det på att företaget i framtiden inte kommer att fortleva. Variabeln konkurs är grundläggande i denna uppsats då den kan ge en indikation om företag som erhåller en going concern-varning är mer benägna att gå i konkurs. Om så är fallet kan existensen av den självuppfyllande profetian bevisas. Som följd kan det medföra att revisionsbolagen förlorar sitt arvode ifall de utfärdar varningar.

Variablerna har kodats på följande sätt:

- *Konkurs = 1*
- *Inte konkurs = 0*

4.3.5 Hypotes 4: Förlorade intäkter för revisorer vars klienter erhållit en första going concern-varning och begärts i konkurs är inte större än förlusten av intäkter från lika finansiellt stressade företag som inte erhållit en varning.

Förlorade revisionsintäkter: För att värdera de förlorade intäkterna beroende på företagskonkurs undersöks de totala revisionsarvodena som företaget betalar under det sista året innan de går i konkurs.

4.3.6 Hypotes 5: Det finns ett samband mellan revisionsuppdragets längd hos klienten och revisorers utfärdande av going concern-varningar.

Revisionsuppdragets längd: Denna variabel mäter revisionsuppdragets längd och i vilken mån denna påverkas vid utfärdande av going concern-varningar. För att säkerställa hur revisionsrapporter påverkar revisionsuppdragets längd undersöks vilka revisionsfirmor företagen haft under sju år, det vill säga från år 2004 fram till år 2010. Anledningen till att en sju års period har valts är för att se hur företags revisorsrelationer har sett ut under en längre tid.

Variablerna har kodats på följande sätt:

- *Bytt revisor under en sju årig period = 1*
- *Inte bytt revisor under en sju årig period = 0*

4.4 Altmans sannolikhetsmodell för konkurs

Altmans modell är en sannolikhetsmodell för konkurs som tillämpas i denna uppsats. Det finns ett flertal modeller som förutsäger om företag kommer att försättas i konkurs. Fördelen med Altmans modell är att han reviderat sin ursprungliga modell så att den även kan vara applicerbar på privata företag. Modellen har därefter efterfrågats på marknaden då den inte är lika industrikänslig som den tidigare versionen liksom andra forskares modeller som riktar sig åt tillverkningsindustrin (Altman, 2000). Skillnaden mellan Altmans ursprungliga och nya modell är att den första modellen innehåller fem nyckeltal som ger ett *Z-värde*, medan den nya modellen endast innehåller fyra nyckeltal (Altman, 1968). Konstruktionen av den äldre modellen resulterade i att nyckeltalet försäljningsintäkt/totala tillgångar eliminerades då den inte var lämplig vid mätning av icke tillverkande företag samt att den ansågs variera stort beroende på vilken industri företaget var verksam i (Eidelman, 1995). Uppsatsen tillämpar därmed den nyare *Z*-modellen.

Z- modellens diskrimineringsfunktion och nyckeltalens vikter presenteras nedan:

$$Z = 6.56(X1) + 3.26(X2) + 6.72(X3) + 1.05(X4)$$

Figur 1.0 Z- modellens diskrimineringsfunktion (Altman, 2000)

Definition av nyckeltal

$$X1 = \text{Rörelsekapital} / \text{Totala tillgångar}$$

Rörelsekapitalet definieras som omsättningstillgångar minus kortfristiga skulder. Detta är ett mått på likvida medel. Rörelsekapitalet genom de totala tillgångarna mäter företags likviditet på kortsikt (Altman, 2000)

$$X2 = \text{Balanserade vinstmedel} / \text{Totala tillgångar}$$

Detta nyckeltal mäter skillnaden mellan tidigare vinst/förlust och totala tillgångar. Nyckeltalet kan sägas uppmärksamma företagens ålder då yngre företag ofta inte hunnit skapa stora balanserade vinstmedel som äldre etablerade företag har gjort (Altman, 1968).

$$X3 = \text{Rörelseresultat} / \text{Totala tillgångar}$$

Rörelseresultatet definieras som vinst före skatt och räntor. Nyckeltalet åskådliggör på vilket sätt ett företag utnyttjar sina tillgångar. Detta kvotvärde är ett av de bättre vinstmått då Altman (1968) menade att ett företag vars totala skulder är större än det verkliga värdet på tillgångarna har en osäker framtid.

$$X4 = \text{Bokfört värde på eget kapital} / \text{Totala skulder}$$

Nyckeltalet mäter likviditetsrisken i ett företag. Det vill säga betalningsförmågan på lång sikt. Detta nyckeltal räknar ut hur mycket ett bolags tillgångar kan minska i värde innan skulderna överstiger det egna kapitalet. I denna uppsats omfattas uträkningen av det bundna och fria kapitalet där de obeskattade reserverna inte kommer beaktas. Anledningen är att tiden inte räcker till för att beräkna de obeskattade reserverna på de 338 företag uppsatsen undersöker.

När nyckeltalen är uträknade appliceras dessa i Z-modellens formel för att få fram ett Z-värde. Detta värde kodas enligt följande:

- *Konkursbenägna företag = 1*
- *Ej konkursbenägna företag = 0*

De företag som inte anses vara konkursbenägna har gränsvärdet $< 2,99$ medan de företag som anses vara konkursbenägna har gränsvärdet $> 2,99$ (Altman, 2000). Orsaken till varför denna modell används är för att kontrollera skillnader i konkursbenägenhet och sedan rensa bort de skillnader som finns för de finansiellt stressade företagen. Kontrollvariabeln i denna uppsats namnges PRB (Sannolikhet för konkurs). Kontrollvariabler i form av sannolikhetsmodeller för konkurs har använts i många vetenskapliga studier som bland annat Citron och Taffler (1982) Carey et al (2008) och Carcello & Neal (2003). Carey et al (2008) och Carcello & Neal (2003) använder sig av Zmijewskis sannolikhetsmodell för konkurs medan Citron & Taffler (2003) i sin studie applicerar Altmans Z-modell. Denna kontrollvariabel används huvudsakligen för att underlätta studiens data insamling (Carey et al., 2008).

4.5 Bortfall

Ett bortfall i studien är brist på data gällande årsredovisningar. I en del årsredovisningar framgår det inte hur mycket revisionsarvode som utbetalats. Företagens brist på information om revisionsarvoden har därför angivits som noll. Det har även förekommit fall där det saknas årsredovisningar. Dessa företag har därför uteslutits från undersökningen då tillgång till information inte funnits (Zmijewski, 1984). Ett antal bortfall har förekommit då somliga företag har så dåliga nyckeltal att inte variabeln Z-värdet kan beräknas. Vid förekomst av detta har Z-värdet betraktas som noll. Angående hypotesen revisorsuppdragets längd har det även förekommit bortfall eftersom företag inte har varit etablerade under de antal år som berör studien (Zmijewski, 1984).

4.6 Validitet

Definitionen av en valid uppsats är att undersökningen mäter vad författarna vill mäta (Saunders et al, 2007). För att ytterligare precisera termen hög validitet innebär det att resultatet skall vara opåverkat av icke önskvärda faktorer. Hade undersökningen omfattat endast branschspecifika företag hade det kunnat förekomma oönskade effekter som påverkat resultatet. För att motverka detta innefattar undersökningen samtliga

företag. Då även det geografiska urvalet kan influera resultatet på ett sådant sätt som nämns ovan har urvalet utökats till att omfatta flera kommuner. Hänsyn har även tagits för att hindra inverkan av olika konjunkturer i form av att undersökningsgruppen studerats under två år. Stort fokus har lagts på att uppsatsen ska referera till så många vetenskapliga artiklar som möjligt. De flesta vetenskapliga artiklarnas teorier har även testats mot empirin vilket ökar validiteten. Vidare kan validiteten påverkas negativt av bortfallet (Jacobsen, 2002). Då bortfallet i denna studie anses vara ringa kan den inte tyckas påverka validiteten nämnvärt.

4.7 Reliabilitet

Med en hög reliabilitet åsyftas att samma undersökning kan utföras igen av andra och att samma resultat återfås (Saunders et al, 2007). Utförs samma undersökning flertal gånger med skiftande resultat, kan inte studien anses som ett trovärdigt mått (Bryman, 2008). Genom att vara kritisk vid valet av källorna till studien kan trovärdigheten stärkas. I denna studie har majoriteten av källorna varit vetenskapliga artiklar vilka anses inneha en hög grad av reliabilitet. Det som ska tilläggas för att i större utsträckning öka trovärdigheten är om undersökningen hade omfattat ett större urval. För att ytterligare utöka reliabiliteten i studien har ett särskilt stort fokus lagts på att noggrant redovisa tillvägagångssättet för att andra ska kunna duplicera undersökningen. Vid tillämpningen av statistik har konsultation av sakkunniga och tidigare forskning använts vid förfarandet i avsikt för att undvika missvisande resultat. Det program som används när de statistiska beräkningarna utförs kommer endast vara SPSS. Samtliga vetenskapliga artiklar som används i denna uppsats är på engelska vilket innebär att de grundligt analyseras med avsikt att undvika feltolkningar och missledande översättningar.

Kapitel 5: Analys

Kapitlet inleds med en presentation av de statistiska metoder som tillämpats. Data som insamlats från den empiriska undersökningen kommer att analyseras med hjälp av test of quantity proportions, chi två-test och logistisk regressionsanalys. Uppsatsens hypoteser prövas som därefter skildrar studiens resultat.

5.1 Inledning

Uppsatsens analys genomförs med hjälp av statistiska metoder för att hitta samband för studiens hypoteser och slutligen få fram ett resultat. En av de statistiska metoder som används är logistisk regressionsanalys. Eftersom studien är kvantitativ blir icke-parametriska eller parametriska tester mest lämpliga att tillämpa. Några av uppsatsens hypoteser förutsätter inte att variablerna är normalfördelade, vilket innebär att främst icke-parametriska tester genomförs (Aronsson, 1999). Uppsatsen använder även parametriska tester för att testa de normalfördelade variablerna. För att testa en oberoende variabel mot en beroende variabel tillämpas ett *test of quantity proportions*. Ett chi två-test används även på utvalda hypoteser för att visa hur starkt sambandet är mellan de två variablerna i populationen. Den statistiska signifikansnivå som tillämpas i denna studie är $p \leq 5 \%$ och $p \leq 1 \%$ där variablerna har en stark signifikans. De variabler som har en signifikansnivå $p \leq 10 \%$ tolkas som svagt signifikanta (Bryman, 2008).

Avsnittet inleds med en statistik över GCM- och NGCM-företagen. Totalt undersöktes 21 917 aktiebolag varav 169 erhållit en första going concern-varning (GCM-företagen). De finansiellt stressade företagen, det vill säga kontrollgruppen, utgjordes av 1 413 där de bolag vars tillgångar var lika GCM-företagens valdes ut. De motsvarar samma antal företag som testgruppen, det vill säga GCM-företagen (tabell 5.1).

Tabell 5. 1 Inledande statistik över Typ-I och Typ II-fel

	Undersökta företag	Antal fel
Typ I-fel GCM	169	134
Typ II-fel NGCM	169	33
Totalt	338	167

Tabell 5. 2 Urval av GCM- och NGCM-företag

	Testgrupp (GCM)	Kontrollgrupp (NGCM)
Första going concern-varning	169	0
Matchade finansiellt stressade företag	0	169
Data för hypotes 3 & 4	169	169
Konkurs	35	33
Data för hypotes 1 & 2	134	136

Utav de 169 GCM-företagen har 35 företag erhållit en första going concern-varning och som följd gått i konkurs. Resterande 134 företag har fått en going concern-varning utan att ha gått i konkurs (Typ I-fel). Av NGCM-företagen är det 33 företag som har försatts i konkurs medan 136 fortlever. För att besvara studiens hypotes 1 och 2 utesluts de företag som försatts i konkurs eftersom dessa förutsätter att endast fortlevande företag tas med. Till hypotes 4 och 5 inkluderas samtliga företag i studien.

Tabell 5. 3 Företagskonkurser

	GCM	NGCM
Konkurs	20,71 % (35/169)	19,53 % (33/169)
Ej Konkurs	79,29 % (134/169)	80,47 % (136/169)
Totalt	100 %	100 %

I tabell 5.3 redovisas en mer detaljerad data av företagskonkurserna. Av GCM-företagen har 20,17 % försatts i konkurs och av NGCM-företagen är 19,53 % konkursdrabbade.

Tabell 5. 4 Resultat demografisk data av medelvärden och medianer

	GCM Sample (n=169)	NGCM Sample (n=169)
LoGLNTA	13,02 (13,25)	9,55 (9,52)
Z-Score	-4,057 (-0,403)	-1,740 (-0,524)
Big 4 (%)	31,95%	15,38%
Revisionsarvode (Kr)	20 905 (13 000)	19 817 (13 200)

I tabell 5.4 har en beräkning av medelvärden och medianer genomförts. Log LNTA är en logaritm på de totala tillgångarna för både testgruppen och kontrollgruppen. Z-värdet inkluderas för att visa sannolikhetsgraden för konkurs. I denna studie är 31,95 % av GCM-företagens revisionsfirmor Big 4-bolag och när det gäller NGCM-företagen utgörs 15,38 % av Big 4-bolag.

5.2 Analysens upplägg

Analysen inleds med en beskrivning av logistisk regression. En hypotesprövning följer där hypoteserna presenteras i tur och ordning. Resultaten av hypoteserna redogörs därefter med lämpliga statistiska test som beskrivs kort. Den logistiska regressionsanalysen står till grund för hypotesprövningarna men även andra test tillämpas.

5.3 Logistisk regressionsanalys

En logistisk regressionsanalys har använts för att beskriva relationen mellan en förklarande variabel och en svarsvariabel. I en logistisk regressionsanalys benämns den självständiga variabeln för kovariat där utfallsvariablerna är dikotoma eller binära. Att variablerna är dikotoma eller binära innebär att de enbart kan anta två värden och i denna studie utmärks dessa tvåfaldiga värden som 0 eller 1 (Bjerling & Ohlsson, 2010). I tillämpningen av den logistiska regressionsanalysen testas sambanden mellan en going concern-varning och byte av revisor. Därefter testas sambanden mellan en going concern-varning och konkurs. En logistisk regression genomförs även för hypotes 5 där sambanden mellan revisorsuppdragets längd och utfärdande av going concern-varningar prövas.

5.4 Hypotesprövning

5.4.1 Hypotes 1: Företag som erhåller en första going concern-varning är mer sannolika att byta revisor än lika finansiellt stressade företag som inte erhåller en going concern-varning.

Hypotesen testas med hjälp av ett chi två-test och en logistisk regression.

Tabell 5. 5 Korrelation mellan första going concern-varning och byte av revisor

Byte av revisor	Har revisorn utfärdat en första going concern-varning (n=269)	
	Ja	Nej
Ja	22 (16,42 %)	10 (7,41 %)
Nej	112 (83,58 %)	126 (92,59 %)
Totalt	134 (100 %)	136 (100 %)

$\chi^2=5,309$, $df=1$, $p=0,021$

Chi två-värdet i tabell 5.5 visar ett värde på 5,309. Genom att utläsa tabellen i bilaga 5 är värdet på en frihetsgrad 3,841. Detta värde är mindre än chi två-värdet vilket innebär

att det finns en signifikant skillnad mellan utfärdande av en första going concern-varning och byte av revisor. Även p-värdet är signifikant vilket indikerar att det finns ett samband mellan revisorsbyte och going concern-varningar. Tabellen 5.5 visar att 16,42 % av GCM- företagen bytte revisor efter att ha erhållit en första going concern-varning. Av de fortlevande NGCM- företagen var det enbart 7,41 % som bytte revisor. Detta innebär att företag som erhållit en going concern-varning är mer benägna att byta revisor.

➤ **Modell:** $\text{Log}(\text{Revbyte}) = a_0 + a_1 \cdot \text{PRB} + a_2 \cdot \text{LNTT} + a_3 \text{Big4} + a_4 \cdot \text{GC}$

Tabell 5. 6 Logistisk regression av överlevande företag och byte av revisor (n= 269)

Variabel	Förväntat sign. värde	Koefficient	P-värde
Intercept		-3,822	0,023
PRB	+	-0,781	0,206
LNTA	-	0,156	0,185
BIG 4	-	-0,299	0,526
GC	+	0,915	0,025
R²= 6,4 %			
Modell signifikans= p= 0,061			

Resultatet i tabell 5.6 visar PRB som indikerar sannolikheten för konkurs är positivt korrelerat med revisorsbyte, och visar inget statistiskt samband. Detta innebär att företag som befinner sig i högre finansiell stress har större sannolikhet att byta revisor. Vidare har även LNTA en positiv korrelation till den beroende variabeln men det kan inte indikeras att det finns ett samband mellan revisorsbyte och LNTA. Variabeln GC är i tabell 5.6 signifikant vilket tyder på att det finns ett statistiskt samband mellan going concern-varningar och revisorsbyte. Big 4-variabeln är positiv men visar att det inte finns ett statistik samband mellan revisorsbyte och företag som innehar en revisor från Big 4. I tabell 5.6 är hela modellen på gränsen till signifikant (0,061), detta kan bero på att andra variabler har inkluderats.

5.4.2 Hypotes 2: Revisorer som till en klient utfärdar en första going concern-varning förlorar större andel av sitt revisorsarvode än revisorer som inte utfärdar en going concern-varning till lika finansiellt stressade klienter.

Hypotesen testas med *test of quantity proportions*.

Tabell 5. 7 Sammanställning av förlorade revisionsarvoden

	GCM (n=134)	NGCM (n=136)
Byte av revisor (Kr)	444 783 (n=21)	133 173 (n=10)
Inget byte av revisor (Kr)	1 877 043 (n=113)	2 146 964 (n=126)
Totala arvoden (Kr)	2 321 826	2 280 137
Medelvärde	18 054	16 766
Standardavvikelse	16 072	18 406
Z = 3,31, p < 0,05		

För att besvara hypotesen om förlorade revisionsarvoden har GCM- och NGCM-företagens totala arvoden summerats för det löpande året 2010. Resultatet i tabell 5.7 visar att 21 företag som erhållit en första going concern-varning och bytt revisor betalade 444 783 SEK i revisorsarvoden till sina nya revisorer. Resterande av GCM-företagen som inte bytte revisor betalade 1 877 043 SEK. I jämförelse har 10 av NGCM-företagen som byt revisor betalat 133 173 SEK till sina nya revisorer. Av de 126 NGCM-företagen som inte bytte revisor uppgick det summerade revisionsarvodet till 2 146 964 SEK. Testet utfördes med hjälp av *test of quantity proportions* som även Carey et al. (2008) tillämpade i sin studie (Kachigan, 1986). Detta indikerar att proportionerna mellan det förlorade revisionsarvodet för GCM-företagen som bytte revisor är större än proportionerna för NGCM-företagen i samma variabel. Testet visar en signifikans ($p < 0,05$).

5.4.3 Hypotes 3: Företag som erhåller en going concern-varning är mer benägna att begäras i konkurs än ett finansiellt stressat företag som inte erhållit en varning.

Hypotesen testas med ett Chi två-test och en logistisk regressionsanalys.

Tabell 5. 8 Korrelation mellan konkurs och utfärdande av going concern-varningar

Konkurs	Har revisorn utfärdat en första gc-varning	
	Ja	Nej
Ja	20,71 % (n=35)	19,53 % (n=33)
Nej	79,29 % (n=134)	80,47 % (n=136)
Totalt	100 % (n=169)	100 % (n=169)
$\chi^2 = 0,074, df=1$		
Modell signifikans = 0,786		

Chi två-värdet 0,074 i tabell 5.8 är mindre än det kritiska värdet 3,841 (bilaga 5) vilket betyder att det inte finns någon signifikant skillnad mellan grupperna när det gäller konkurs och utfärdande going concern-varning. P-värdet för modellen är inte signifikant vilket tyder på att det inte finns något samband mellan att erhålla en going concern-varning och som följd begäras i konkurs. Företag som erhåller en första going concern-varning är inte mer benägna att begäras i konkurs än ett lika finansiellt stressat företag som inte erhållit en varning.

➤ **Modell:** $\text{Log}(\text{Konkurs}) = a_0 + a_1 * \text{PRB} + a_2 * \text{LNTT} + a_3 \text{Big4} + a_4 * \text{GC}$

Tabell 5. 9 Logistisk regression över konkursdrabbade företag och utfärdande av going concern-varningar

Variabel	Förväntat sign. värde	Koefficient	P-värde
Intercept		-3,432	0,003
PRB	+	-0,252	0,613
LNTA	?	0,168	0,036
BIG 4	+	0,094	0,774
GC	+	-0,041	0,883
R²= 2,4 %			
Modell signifikans p= 0,274			

Den logistiska regressionen i tabell 5.9 visar att hela modellen inte är signifikant ($p > 0,05$). Variabeln GC är negativ och inte signifikant. Inte heller variabeln Big 4 har någon signifikans. LNTA är däremot signifikant och positivt korrelerat med konkurs, vilket innebär att det finns ett samband mellan storleken på företaget och risken att gå i konkurs. PRB har en negativ korrelation med konkurs och är inte signifikant, vilket tyder på att det inte finns ett samband mellan finansiellt stressade företag och att de som följd försätts i konkurs. Det kan inte statistiskt säkerställas att det finns ett samband mellan going concern-varningar och konkurs.

5.4.4 Hypotes 4: Förlorade intäkter för revisorer vars klienter erhållit en första going concern-varning och begärts i konkurs är inte större än förlusten av intäkter från lika finansiellt stressade företag som inte erhållit en varning.

Hypotesen testas med *test of quantity proportions*.

Tabell 5. 10 Sammanställning av revisionsarvoden i relation till konkurs

	GCM (n=169)	NGCM (n=169)
Bolag i konkurs (Kr)	1 197 378 (n=35)	1 046 648 (n=33)
Överlevande bolag (Kr)	2 335 604 (n=134)	2 385 961 (n=136)
Summa arvoden (Kr)	3 532 982	3 432 609
Medelvärde (Kr)	20 905	19 817
Standardavvikelse	31 634	21 313
Z = 0,67 p > 0,05		

I tabell 5.10 bedöms de förlorade revisionsarvodena med hänsyn till konkurs genom att summera revisionsarvodena för år 2009. För de 35 GCM-företagen som försattes i konkurs uppgick revisionsarvodet till 1 197 378 SEK, medan de 134 överlevande betalade 2 335 604 SEK. Däremot betalade de 33 NGCM-företagen som försattes i konkurs totalt 1 046 648 SEK, där de 136 överlevande betalade 2 385 961 SEK. *Test of quantity proportions* indikerar att proportionen av de konkursdrabbade GCM-företagens arvoden inte är större än de betalade arvoden av NGCM-företagen som begärdes i konkurs. Testet indikerar att det inte finns en statistisk skillnad mellan grupperna ($p > 0.05$).

5.4.5 Hypotes 5: Det finns ett samband mellan revisionsuppdragets längd hos klienten och revisorers utfärdande av going concern-varningar.

Hypotesen testas med en logistisk regressionsanalys.

➤ **Modell: $\text{Log}(GC) = a_0 + a_1*PRB + a_2*LNTT + a_3\text{Big}4 + a_4*GC$**

Tabell 5. 11 Logistisk regression över revisorsuppdragets längd

Variabel	Förväntat sign. värde	Koefficient	P-värde
Intercept		-0,628	0,516
PRB	+	-0,161	0,714
LNTA	+	0,022	0,744
BIG 4	+	0,942	0,001
Tenure	+	1,169	0,000
R²=11,8 %			
Modell signifikans			
p=0,000			

I denna tabell 5.11 är hela modellen signifikant. Koefficienten för *Tenure*-variabeln är positiv och signifikant ($p < 0,05$) vilket indikerar att en going concern-varning är mer sannolik att utfärdas ju längre revisionsuppdraget har varat. Även Big 4-variabeln har en positiv effekt på den beroende variabeln going concern-varningar och är signifikant. Det kan statistiskt säkerställas att det finns ett signifikant samband mellan revisionsuppdragets längd och revisorers utfärdande av going concern-varningar.

Kapitel 6: Sammanfattning och slutsatser

Uppsatsens sista kapitel inleds med en sammanfattning. Därefter följer en tolkning och diskussion av hypoteserna. Kapitlet avslutas med en reflektion och förslag till fortsatt forskning.

6.1 Sammanfattning

Uppsatsens syfte är att visa om det finns ett samband mellan förlorade revisionsarvoden och utfärdande av going concern-varningar. Vidare ska studien visa om det finns ett samband mellan utfärdande av going concern-varningar och sannolikhet för konkurs för de reviderade bolagen. Undersökningen omfattar aktiebolag från sju olika kommuner inom Sverige. Med inspiration av tidigare studier inom detta område har olika variabler valts som kan anses påverka intäktsbortfallet för de svenska revisionsbolagen. De påverkande variablerna är: storlek, revisionsarvode, revisionsfirma, going concern-varningar, sannolikhetsmodell för konkurs (Z-modellen), revisorsbyte, revisionsuppdragets längd samt konkurs. Utifrån variablerna och tidigare forskning utformades uppsatsens hypoteser. Uppsatsen har gjorts genom dokumentstudier som baseras på årsredovisningar hämtade från Affärsdata. Av de testade hypoteserna var det två som blev förkastade på grund av att ingen signifikans fanns. Dessa var "Going concern-varningar i relation till konkurs" och "Förlorade intäkter för revisorer i samband med konkurs".

6.2 Slutsatser

Undersökningens resultat visar att intäktsbortfallet för revisionsfirmorna vid utfärdande av going concern-varningar påverkas av byte av revisor, företagskonkurser och revisionsuppdragets längd. I denna undersökning är Typ I-felen det vanligast förekommande felet. Forskare som har studerat Typ I-fel indikerar att 80-90 % av företagen som erhåller en going concern-varning inte begärs i konkurs (Altman, 1982; Mutchler & Williams, 1990; Citron & Taffler, 1992; Garsombke & Choi, 1992; Nogler, 1995; Geiger et al., 1998).

Tidigare forskning har undersökt företag som byter sina revisorer i samband med going concern-varningar. Det är få studier som undersökt going concern-varningar och haft intäktsbortfall som en förklarande variabel. Därför har denna uppsats valt att uppmärksamma intäktsbortfallet som uppstår.

6.2.1 Revisorsbyte, H1

Undersökningen visar att det finns en tydlig skillnad mellan revisorsbyte och going concern-varningar. Av 134 företag som erhållit en första going concern-varning är det 22 (16,42 %) som bytt revisor. I kontrollgruppen har endast 10 (7,41 %) bytt revisor av totalt 136 företag (tabell 5.5). Undersökningens resultat av testgruppen överensstämmer med studien av Carey et al. (2008), där ett signifikant samband också konstaterades. Flera studier har visat att klienter efter erhållen going concern-varning byter sina revisorer i större utsträckning än vad lika finansiellt stressade företag gör (Vanstraelen, 2003; Citron & Taffler, 1992). Kontrollgruppens resultat av revisorsbyte stämmer i stort sett överens med tidigare forskares resultat (Carey et al., 2008; Geiger et al., 1998). Resultatet av de svenska företagens revisionsbyte i samband med going concern-varning är förenlig med de australienska och de amerikanska studierna.

Även i den logistiska regressionsanalysen påvisas att ett signifikant samband existerar. Resultatet i regressionsanalysen (tabell 5.6) visar att PRB och LNTA inte är signifikanta. Däremot har forskare såsom Carey et al. (2008) Francis & Wilson (1988) McKeown et al. (1991a) (1991b) och Geiger et al. (1998) fastställt att det finns en signifikant skillnad mellan revisorsbyte, sannolikhet för konkurs och företagsstorlek. Detta resulterar i att svenska finansiellt stressade företag inte är mer sannolika att byta sina revisorer. Även Big 4 variabeln visar ingen signifikans detta innebär att företag som revideras av Big 4-bolag är mindre benägna att byta sin revisor. Vidare är variabeln GC-varning i denna studie positiv och signifikant vilket också Carey et al. (2008) och Geiger et al. (1998) kommit fram till. Detta innebär att företag som erhåller en going concern-varning är mer benägna att byta revisor än lika finansiellt stressade företag som inte erhåller en varning.

6.2.2 Förlorade revisionsarvoden, H2

Resultatet i tabell 5.7 visar att det finns en statistisk signifikant skillnad mellan revisionsarvodet för GCM-företag som byter revisor och NGCM-företag som byter revisor. Carey et al. (2008) hittade även ett signifikant samband mellan förlorade revisionsarvoden och byte av revisor. Resultatet av de förlorade arvodena förstärker de tidigare analyserna gällande revisorsbyte för fortlevande företag, och ger ett mer påtagligt resultat berörande intäktsbortfall som uppstår för revisorer vid utfärdade av going concern-varningar. Det framgår i undersökningen att GCM-företagen byter revisorer i större utsträckning än NGCM-företagen. Genom att GCM-företagen byter

revisorer blir konsekvenserna för revisionsfirmorna en proportionerlig ökning av de förlorade revisionsarvodena.

6.2.3 Going concern-varningar i relation till konkurs, H3

I undersökningen (tabell 5.8) framgår det att 35 (20,71 %) företag ur testgruppen och 33 (19,53 %) företag från kontrollgruppen har begärts i konkurs. Resultatet visar att det inte finns någon statistisk signifikant skillnad mellan going concern-varning och konkurs. Carey et al. (2008) och Citron & Taffler (1992) har inte heller funnit någon statistisk signifikant skillnad i modellen, då de fick ett snarlikt resultat till denna studie. Däremot konstaterade Geiger et al. (1998) och Garsombke & Choi (1992) i sin undersökning av den amerikanska marknaden att det fanns en signifikant skillnad vid tillämpandet av samma beräkningsmodell, vilket bevisar att den självuppfyllande profetian existerar.

I den logistiska regressionen är PRB inte signifikant (tabell 5.9) vilket indikerar att GCM-företag har större sannolikhet att begäras i konkurs än finansiellt stressade företag. Carey et al. (2008) Geiger et al. (1998) och Geiger & Rama (2003) konstaterade även att finansiellt stressade företag inte har lika stor påverkan på konkurs. Vidare är LNTA-variabeln signifikant (tabell 5.9) vilket tyder på att större företag är mer sannolika att begäras i konkurs efter erhållen going concern-varning. Detta överensstämmer med Carey et al. (2008) som också fick ett signifikant samband. Gällande Big 4-variabeln konstaterades ingen signifikans i denna studie (tabell 5.9). Detta indikerar att företag som är reviderade av Big 4-bolag är mindre sannolika att begäras i konkurs än företag som inte är reviderade av Big 4-bolag. Detta resultat skiljer sig från tidigare studier som konstaterade en signifikant skillnad (Carey et al., 2008; Geiger et al., 1998; Morris & Strawser, 1999). Denna modell är i sin helhet inte signifikant. Den intressanta variabeln GC visar sig inte vara signifikant (tabell 5.9) vilket tyder på att going concern-varningar inte är relaterat till konkurs. Ett liknande samband fick Carey et al. (2008) i sin studie.

6.2.4 Förlorade intäkter för revisorer i samband med konkurs, H4

Resultatet i tabell 5.10 indikerar att det inte finns en statistisk säkerställd skillnad mellan förlorade revisionsarvoden och konkurs. *Test of quantity proportions* visar att det inte finns någon skillnad mellan proportionerna av konkursdrabbade GCM-företag och NGCM-företag. Carey et al. (2008) konstaterade däremot en statistisk säkerställd

skillnad mellan testgruppen och kontrollgruppen. Orsaken till att undersökningen inte fann ett samband i hypotesen beror på att NGCM-företagen som har begärts i konkurs är snarlika i antalet med de konkursdrabbade GCM-företagen.

6.2.5 Revisorsuppdragets längd, H5

I den logistiska regressionen är hela modellen signifikant. Den intressanta variabeln Tenure är i denna modell positiv och signifikant (tabell 5.11), vilket indikerar att en going concern-varning är mindre sannolik att utfärdas initialt under revisorsuppdragets längd. Resultatet överensstämmer med den ekonomiska synen men stödjer inte andra intressenters argument till fördel av revisorsrotation (Dye, 1991). Även Geiger & Raghunandan (2002) konstaterade att revisorsuppdragets längd påverkade revisorers utfärdande av going concern-varningar. Variablerna PRB och LNTA är inte signifikanta (tabell 5.11). Däremot har Geiger & Raghunandan (2002) funnit en signifikant skillnad på dessa variabler.

6.3 Reflektioner

En potentiell begränsning av denna studie är valet av kontrollgruppen (NGCM-företag). Kontrollföretagen som användes i studien ska vara företag i finansiell stress men som inte erhållit en going concern-varning, samt att den finansiella stressen i denna grupp ska vara identisk med testgruppen (GCM-företag). Det har strävats efter att uppfylla dessa kriterier vid genomförandet av undersökningen, dock kan vissa relevanta variabler för konkurs och revisorsbyte ha blivit förbisedda vid urvalet.

Tidigare studier har presenterat annorlunda resultat gällande den självuppfyllande profetian, revisorsbyte och konkurs. Empiriska studiers resultat från Amerika konstaterar att det finns ett positivt samband mellan en första going concern-varning och revisorsbyte men förser olika bevis angående den självuppfyllande profetians effekt i samband med going concern-varning och konkurs. I den australiensiska studien hittades bevis för att ett positivt samband existerar mellan going concern-varning och revisorsbyte, och att denna typ av varningar är relaterade till större förluster av revisionsarvoden i samband med revisorsbyte. Dock hittades inte bevis för den självuppfyllande profetian (Carey et al., 2008).

Då denna studie har funnit att många NGCM-företag försatts i konkurs i jämförelse med andra studier kan det finnas olika orsaker som förklarar detta. En av orsakerna kan vara att effekten av finanskrisen är en bakomliggande faktor till resultaten i studien, då

undersöknings åren omfattar 2009 och 2010. En annan möjlig orsak till varför denna studie kommer fram till ett annat resultat än Carey et al. (2008) studie kan vara att de utförde sin studie mellan åren 1994-1997.

Mot bakgrund till de olika forskningsresultat som konstaterats i tidigare studier, bidrar denna uppsats till att utöka tidigare resultat genom en population av svenska aktiebolag som för första gången erhållit en going concern-varning. Denna studie har inkluderat ytterligare en infallsvinkel där revisionsuppdragets längd indikerar ett samband med going concern-varningar, vilket studier inte uppmärksammat (Carey et al., 2008; Geiger et al., 1998). De slutsatser som kan dras av denna studie på den svenska marknaden är att det finns ett samband mellan första going concern-varning och revisorsbyte samt revisionsuppdragets längd. Det kan dock inte styrkas att en första going concern-varning leder till en konkurs, varför teorin om den självuppfyllande profetian förkastas.

6.4 Förslag till fortsatt forskning

Denna studie undersöker effekten av going concern-varningar i andra länder än Amerika och Australien. Det kan konstateras att det behövs mer formaliserade metoder för att stärka revisorers möjligheter gällande going concern-relaterade bedömningar. I studien visas att majoriteten av företagen som erhåller en första going concern-varning inte begärs i konkurs. Det visas att going concern-varningar har en svag förutsägelse om företagets framtida resultat. Ett förslag till att förstärka värdet av going concern-varningar kan vara att formalisera och standardisera metoder för revisorerna som resulterar i hur utfärdande av going concern-varningar skall tillämpas.

Utifrån de faktorer som nämnts i denna studie kan det finnas andra faktorer att ta hänsyn till som påverkar revisorers going concern-relaterade bedömningar och effekterna av konflikten med det potentiella intäktsbortfallet. Då det har funnits begränsningar i tid har det inte varit möjligt att inkludera dessa faktorer i uppsatsen.

Ett kompletterande forskningsförslag skulle kunna vara att utöka undersökningen genom att speciellt studera populationen börsnoterade svenska aktiebolag och se vilket utfall som erhålls. Finns det inte tillräckligt med underlag från börsnoterade svenska aktiebolag för en sådan studie kan man utöka populationen genom att i undersökningen inkludera exempelvis företag från Europa alternativt EU.

Många studier såsom denna har valt att ha två år som undersökningsperiod efter ett utfärdande av going concern-varning. För att testa huruvida den självuppfyllande profetian existerar, kan ett förslag vara att utvidga undersökningsperioden upp till fem år för att få ett bättre underlag.

Referenser

- Altman, E. I. (1982). Accounting Implications of Failure Prediction Models. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, vol. 6 (1), s. 4.
- Altman, E. I. (1968). Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *The Journal of Finance*, vol. 23 (4), ss. 589–609.
- Altman, E. I. (2000). Predicting financial distress of companies: revisiting the Z-score and Zeta models. *Journal of Banking and Finance*, vol. 1 (1), ss. 29–54.
- Andersson, S. (1979). *Positivism kontra hermeneutik*. Göteborg: Korpen Göteborg.
- Aronsson, Å. (1999). *SPSS- en introduktion till Basmodulen*. Lund: Studentlitteratur.
- Arrunada, B. & Paz-Ares, C. (1997). Mandatory rotation of company auditors: A critical examination. *International review of Law and economics*, vol. 17, ss. 31–61.
- Bamber, E. M. & Iyer, V. M. (2007). Auditors' Identification with Their Clients and Its Effect on Auditors' Objectivity. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 26 (2), ss. 1–24.
- Basioudis, I. G., Papakonstantinou, E. & Geiger, M. A. (2008). Audit Fees, Non-Audit Fees and Auditor Going-Concern Reporting Decisions in the United Kingdom. *Abacus A Journal of Accounting, Finance and Business studies*, vol. 44 (3), ss. 284–309.
- Bazerman, M. H., Loewenstein, G. & Moore, D. A. (2002). Why Good Accountants Do Bad Audits. *Harvard Business Review*, vol. 80 (11), ss. 97–102.
- Bjerling, J. & Ohlsson, J. (2010). *En introduktion till logistisk regressionsanalys*. Göteborgs Universitet: Institution för journalistik, medier och kommunikation: Göteborg.
- Blay, A. D. (2005). Independence Threats Litigation Risk, and the Auditor's Decision Process. *Contemporary Accounting Research*, vol. 22 (4), ss. 759–789.
- Blay, A. D. & Geiger, M. A. (2001). Market Expectations for First-Time Going-Concern Recipients. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, vol. 16 (3), ss. 209–226.
- Boritz, J. E. (1991). The "Going-concern" Assumption: Accounting and Auditing Implications. *Contemporary Accounting Research*, vol. 10 (2), ss. 787–792.
- Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber
- Carcello, J. V. & Hermanson, D. (1995). Temporal Changes in Bankruptcy-Related Reporting. *Auditing*, vol. 14 (2), ss. 133–143.

- Carcello, J. V. & Hermanson, D. (1997). Research Notes: The Effect of SAS No. 59: How Treatment of the Transition Period Influences the Results. *Auditing*, vol. 18 (1), ss. 114–123.
- Carcello, J. V. & Neal, T. L. (2003). Audit Committee Characteristics and Auditor Dismissals Following “New” Going-Concern Reports. *The Accounting Review*, vol. 78 (1), ss. 95–117.
- Carey, J. P., Geiger, M. A. & O’Connell, B. T. (2008). Cost Associated With Going-Concern-Modified Audit Opinions: An Analysis of the Australian Audit Market. *Abacus*, vol. 44 (1), ss. 61–81.
- Chen, K. C. W. & Church, B. K. (1992). Default on Debt Obligations and the Issuance of Going-Concern Opinions. *Auditing*, vol. 11 (2), ss. 30–49.
- Chow, C. W. & Rice, S. J. (1982). Qualified Audit Opinions and Auditor Switching. *The Accounting Review*, vol. 57 (2), ss. 326–335.
- Christensen, L., Engdahl, N., Grääs, C. & Haglund, L. (2001). *Marknadsundersökning - en handbok*. Lund: Studentlitteratur.
- Citron, D. B. & Taffler, R. J. (1992). The Audit Report under Going Concern Uncertainties: An Empirical Analysis. *Accounting and Business Research*, vol. 22 (88), ss. 337–345.
- Citron, D. B. & Taffler R. J. (2001). Ethical Behaviour in the U.K. Audit Profession: The Case of the Self-Fulfilling Prophecy under Going-Concern Uncertainties. *Journal of Business Ethics*, vol. 29 (4), ss. 353–363.
- Craswell, A. T. (1988). The Association Between Qualified Opinions and Auditor Switches. *Accounting and Business Research*, vol. 19 (73), ss. 23–31.
- De Angelo, L. E. (1981a). Auditor independence, Low Balling and Disclosure Regulation. *Journal of Accounting and Economics*, vol. 3 (2), ss. 113–127.
- De Angelo, L. E. (1981b). Auditor Size and Audit Quality. *Journal of Accounting and Economics*, vol. 3 (3), ss. 183–199.
- DeFond, M. L. (1992). The Association Between Changes in Client Firm Agency Costs and Auditor Switching. *Auditing*, vol. 11 (1), ss. 16–31.
- Dye, R. (1991). Informationally Motivated Auditor Replacement. *Journal of Accounting and Economics*, vol. 14 (4), ss. 347–374.
- Eidleman, G. J. (1995). Z-scores a guide to failure prediction. *CPA Journal*, vol. 65 (2), ss. 52.
- FAR SRS (2010). *Samlingsvolymen 2010*. Stockholm: FAR SRS Förlag AB.

- Fearnley, S., Beattie, V. A. & Brandt, R. (2005). Auditor independence and Audit risk: A reconceptualization. *Journal of international accounting research*, vol. 4 (1), ss. 39–71.
- Francis, J. & Wilson, E. R. (1988). Auditor Changes: A Joint Test of Theories Relating to Agency Costs and Auditor Differentiations. *The Accounting Review*, vol. 63 (4), ss. 663–682.
- Francis, J. R. & Yu, M. D (2009). Big 4 Office Size and Audit Quality. *The Accounting Review*, vol. 36 (4), ss. 345–368.
- Garsombke, H. P. & Choi, S. (1992). The Association Between Auditors' Uncertainty Opinions and Business Failures. *Advances in Accounting*, vol. 10, ss. 45–60.
- Geiger, M. A. & Raghunandan, K. (2002). Auditor Tenure and Audit Reporting Failures. *Auditing*, vol. 21 (1), ss. 67–78.
- Geiger, M. A., Raghunandan K. & Rama, D. V. (1998). Cost Associated With Going-Concern Modified Audit Opinions: An Analysis of Auditor Changes, Subsequent Opinions, and Client Failures. *Advances in Accounting*, vol. 16, ss. 117–139.
- Geiger, M. A., Raghunandan, K. & Rama, D. V. (2005). Recent Changes in the Association Between Bankruptcies and Prior Audit Opinions. *Auditing*, vol. 24 (1), ss. 21–35.
- Geiger, M. A. & Rama, D. V. (2003). Audit Fees, Non-Audit Fees, and Auditor Reporting on Stressed Companies. *Auditing*, vol. 22 (2), ss. 53–69.
- Geiger, M. A. & Rama, D. V (2006). Audit Firm Size and Going-Concern Reporting Accuracy. *Accounting Horizons*, vol. 20 (1), ss. 1–17.
- Hakkio, C. S. & Keeton, W. R. (2009). Financial stress: What Is It, How Can It Be Measured, and Why Does It Matter? *Economic Review*, vol. 94 (2), ss. 5–50.
- Harrison, J. S. & Freeman, E. R. (1999). Stakeholders, Social responsibility, and performance: empirical evidence and theoretical perspectives. *The Academy of Management Journal*, vol. 42 (5), ss. 479–485.
- Haskins, M. E. & Williams, D. D. (1990). A Contingent Model of Intra-Big Eight Auditor Changes, *Auditing*, vol. 9 (3), ss. 55–74.
- Hopwood, W., McKeown, J. C. & Mutchler, J. F. (1989). A Test of the Incremental Explanatory Power of Opinions Qualified for Consistency and Uncertainty. *The Accounting Review*, vol. 64 (1), ss. 28–48.
- Hopwood, W., McKeown, J. C. & Mutchler, J. F. (1991). Towards an Explanation of Auditor Failure to Modify the Audit Opinions of Bankrupt companies. *Auditing*, vol. 10 (supplement), ss. 1–13.

- Ireland, J. C. (2003). An Empirical Investigation of Determinants of Audit Reports in the UK. *Journal of Business Finance & Accounting*, vol. 30 (7–8), ss. 975–1016.
- Jacobsen, D. I. (2002). *Vad, hur och varför? Om metodval I företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur.
- Johnson, W. B. & Lys, T. (1990). The Market for Audit Services: Evidence From Voluntary Auditor Changes. *Journal of Accounting and Economics*, vol. 12 (1–3), ss. 281–308.
- Kachigan, S. K. (1986). *Statistical Analysis*. New York: Radius Press.
- Kida, T. (1980). An Investigation Into Auditors Continuity and Related Qualification Judgments. *Journal of Accounting Research*, vol. 18 (2), ss. 506–523.
- Knechel, W. R. & Vanstraelen, A. (2007). The Relationship Between Auditor Tenure and Audit Report Quality Implied by Going Concern Opinions. *Auditing*, vol. 26 (1), ss.113–131.
- Krishnan, J. (1994). Auditor Switching and Conservatism. *The Accounting Review*, vol. 69 (1), ss. 200–215.
- Krishnan, G. & Krishnan, Y. (1996). The Role of Economic Trade-Offs in the Audit Opinion Decision: An Empirical Analysis. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, vol. 11 (4), ss. 565–586.
- Krishnan, J. & Stephens, R. (1995). Evidence on Opinion Shopping From Audit Opinion Conservatism. *Journal of Accounting and Public Policy*, vol. 14 (3), ss. 179–201.
- Lennox, C. S. (1999). The accuracy and incremental information content of audit reports in predicting bankruptcy. *Journal of business finance & accounting*, vol. 26 (5–6), ss. 757–778.
- Loudder, M. L., Khurana, I. K., Sawyers, R. B., Cordery, C., Johnson, C., Lowe J. & Wunderle, R. (1992). The Information Content of Audit Qualifications. *Auditing*, vol. 11 (1), ss. 69–82.
- Louwers, T. J., Messina F. M. & Richard, M. D. (1999). The Auditor's Going-Concern Disclosure as a Self-Fulfilling Prophecy: A Discrete-Time Survival Analysis. *Decision Sciences*, vol. 30 (3), ss. 805–824.
- McKeown, J. C., Mutchler J. F. & Hopwood, W. (1991a). Towards an Explanation of Auditor Failure to Modify the Audit Opinion of Bankrupt Companies. *Auditing*, vol. 10, ss. 1–13. --- 'Reply', *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, Supplement 1991b.
- Menon, K. & Schwartz, K. B. (1987). An Investigation of Audit Qualification Decisions in the Presence of Going Concern Uncertainties. *Contemporary Accounting Research*, vol. 3 (2), ss. 302–315.

- Morris, R. E. & Strawser, J. R. (1999). An Examination of the Effect of CPA Firm Type on Bank Regulators' Closure Decisions. *Auditing*, vol. 18 (2), ss. 143–158.
- Mutchler, J. F. (1984). Auditor's Perceptions of the Going-Concern Opinion. *Auditing*, vol. 3 (2), ss. 17–30.
- Mutchler, J. F. & Williams, D. D. (1990). The Relationship Between Audit Technology, Client Risk Profiles, and the Going-Concern Opinion Decision. *Auditing*, vol. 9 (3), ss. 39–54.
- Nogler, G. E. (1995). The Resolution of Auditor Going-Concern Opinions. *Auditing*, vol. 14 (2), ss. 54–73.
- Patel, R. & Davidson, B. (1991). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Pryor, C. A. & Terza, J. V. (2002). Are Going-Concern Audit Opinions a Self-Fulfilling Prophecy? *Advances in Quantitative Analysis of Finance and Accounting*, vol. 10, ss. 89–116.
- Raghunandan, K. & Rama, D. V. (1995). Audit Reports for Companies in Financial Distress: Before and After SAS No. 59. *Auditing*, vol. 14 (1), ss. 50–63.
- Saunders, M., Lewis, P. & Thornhill, A. (2007). *Research methods for business students*. London: Pearson Education.
- SCB. (2011). *Befolkningsstatistik* [Elektronisk] Tillgänglig: <www.scb.se> [2012-05-21].
- Schwartz, K. B. & Menon, K. (1985). Auditor Switches by Failing Firms. *The Accounting Review*, vol. 60 (2), ss. 248–261.
- Sharma, D. S. & Sidhu, J. (2001). Professionalism vs Commercialism: The Association Between Non-Audit Services (NAS) and Audit Independence. *Journal of Business Finance and Accounting*, vol. 28 (5/6), ss. 595–629.
- Thurén, T. (1996). *Orientering i källkritik – är det verkligen sant?* Lund: Studentlitteratur.
- Vanstraelen, A. (2003). Going-Concern Opinions, Auditor Switching, and the Self-Fulfilling Prophecy Effect Examined in the Regulatory Context of Belgium. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, vol. 18 (2), ss. 231–253.
- Wallén, G. (1993). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Watts, R. L. & Zimmerman, J. L. (1981). *The Markets for Independence and Independent Auditors*. Working Paper Graduate School of Management, The University of Rochester. [Elektronisk] Tillgänglig: <<https://urresearch.rochester.edu/institutionalPublicationPublicView.action?institutionalItemId=4475>> (2012-06-01).

Zmijewski, M. E. (1984). Methodological Issues Related to the Estimation of Financial Distress Prediction Models. *Journal of Accounting Research*, vol. 22, ss. 59-82.

Bilaga 1: Ren revisionsberättelse

Till årsstämman i XXX AB

Organisationsnummer: 000000-0000

Jag har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning av XXX AB för år 20XX. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen och förvaltning på grundval av min revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att jag planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra mig om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen gjort när de upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen. Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot är ersättningsskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Jag anser att min revision ger mig rimlig grund för mina uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstryker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen, disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

ORT den XX December 2012

Namn och efternamn

Revisor

Bilaga 2: Oren revisionsberättelse

Till årsstämman i XXX AB

Organisationsnummer: 000000-0000

Jag har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning av XXX AB för år 20XX. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen och förvaltning på grundval av min revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att jag planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra mig om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen gjort när de upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen. Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot är ersättningsskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Jag anser att min revision ger mig rimlig grund för mina uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Bland företagets anläggningstillgångar har Fordran på koncernföretaget (moderbolag) upptagits till ett belopp om XXX XXX kronor. Med hänvisning till moderbolagets resultat och ställning anser jag att posten upptagits till ett för högt värde.

Värdet av ovanstående poster har en avgörande betydelse för bolagets fortlevnad och kan påverka förutsättningarna för fortsatt drift.

På grund av ovan nämnda förhållanden anser jag att årsredovisningen inte har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och inte ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Förvaltningsberättelsen, med undantag för förslaget till vinstdisposition som avstryks nedan, är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag avstryker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen samt disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen.

Jag tillstryker att årsstämman beviljar styrelseledamoten ansvarsfrihet för räkenskapsåret

ORT den XX December 2012

Namn och efternamn
Revisor

Bilaga 3: GCM-Företag

Org.nr.	fillg. 2009	fillg. 2010	Rev.kostn. 2009	Revi.kostn. 2010	GC-varning	Konkurs	Big 4	Bytt revisor	Zmodell-1	Tenure
556124-8005	10503000	9303000	7813	7600	1	0	0	0	-0,29661	0
556179-3745	567000	889000	10837	10837	1	0	0	0	-1,20275	0
556656-2079	2997000	2051000	35556	28642	1	0	0	0	-0,21192	0
556756-8893	823000	1185000	6000	7000	1	0	0	0	0,357642	0
556769-3899	172000	96000	15000	15000	1	0	0	0	-0,87392	0
556090-4053	66000	1000	5000	9800	1	1	1	0	-55,0073	1
556567-6557	456000	752000	6500	6500	1	0	0	0	-1,32824	1
556576-9972	837000	823000	6018	7002	1	1	0	0	0,747466	0
556253-5517	589000	540000	2700	2700	1	0	1	0	0,213546	0
556754-3854	419000	497000	16795	11779	1	0	0	0	-0,50918	0
556337-7430	10000	4000	2000	2000	1	0	1	0	-0,28571	0
556672-4802	92000	62000	7000	7000	1	0	0	0	-3,06153	0
556503-6307	34000	11000	4000	3000	1	0	0	0	-7,14706	1
556321-8949	21000	13000	3160	3348	1	0	0	0	-8,40476	1
556635-5698	564000	45000	20700	19300	1	0	1	0	-0,5162	0
556776-1779	451000	532000	8000	8000	1	0	0	0	-2,15892	0
556609-5708	73000	60000	20000	12236	1	0	0	0	-1,09822	0
556679-4904	4271000	4168000	13242	13242	1	1	1	0	-0,09201	0
556566-9446	162000	189000	6500	6500	1	0	0	1	-4,69841	0
556752-7279	381000	1247000	7500	10000	1	1	0	1	-0,39123	0
556761-7344	541000	788000	20000	20000	1	0	0	1	-1,18153	0
556663-5453	25000	6000	14560	14560	1	0	0	0	11,33655	1
556768-7164	12754000	14864000	20000	20000	1	0	1	1	-0,55145	1
556293-9578	411000	33000	8200	800	1	0	1	0	0,284936	0
556761-5686	1412000	1120000	10000	15080	1	0	0	0	-0,97477	0
556761-0620	176000	266000	10000	13390	1	0	0	0	-6,0355	0
556725-7976	17000	11000	0	0	1	0	0	0	-1,28483	0
556742-9104	231000	316000	12656	13813	1	0	0	0	-10,3294	0
556702-2693	1773000	12031000	19500	19500	1	1	1	0	-2,22699	0
556124-9839	118000	41000	0	0	1	0	0	0	-11,0187	0
556286-3919	135000	177000	7000	7000	1	0	0	0	-4,68254	0
556714-6542	324000	652000	8400	8800	1	0	0	0	0,127701	0
556482-	729000	103000	14078	9230	1	0	0	0	-5,38657	1

3721											
556753-3939	266000	303000	10000	11500	1	0	0	0	-2,05799	0	
556140-1471	61000	51000	12500	12400	1	0	1	0	-1,93402	0	
556289-5440	38000	37000	7100	7100	1	0	0	1	-2,68725	1	
556742-5136	283000	171000	23376	23376	1	0	0	1	-3,83833	0	
556685-1704	1168000	2762000	71695	57975	1	0	1	0	-1,53526	0	
556640-3092	2000	0	11763	11763	1	1	0	0	-248,986	1	
556783-1168	1985000	1355000	8000	9800	1	0	0	0	-0,84761	0	
556723-1872	176000	771000	12000	12000	1	0	1	0	-1,73585	0	
556310-0691	300000	219000	7780	7780	1	0	0	0	-1,22927	0	
556726-4329	18241000	12224000	15750	15000	1	0	0	1	-0,32385	0	
556724-3372	151000	331000	36006	16178	1	1	0	0	-2,59377	1	
556752-0118	1889000	1522000	35089	35089	1	1	0	0	-0,32805	0	
556638-6123	62 000	136 000	5 850	5 320	1	0	0	0	-0,67444	1	
556344-3422	2 612 000	1 287 000	34 000	34 000	1	0	0	0	3,928783	1	
556147-6333	3 881 000	4 108 000	17 156	23 390	1	0	0	1	0,780653	1	
556483-4215	1 702 000	1 029 000	5 000	5 000	1	0	0	0	0,720671	1	
556555-1032	1 473 000	899 000	5 000	5 000	1	0	0	0	1,293236	1	
556695-2585	3 193 000	3 796 000	15 840	15 760	1	0	0	0	0,443073	0	
556742-2422	1 051 000	2101000	17 000	17 000	1	0	0	1	1,468594	0	
556650-7843	330 000	272 000	24 150	27 200	1	0	1	0	0,356788	0	
556616-4991	1 413 000	1 517 000	19 000	19 000	1	0	1	0	0,071052	0	
556482-2566	3 514 000	0	29 700	40 565	1	0	1	0	-3,35301	0	
556758-8180	438 000	4 197 000	15 000	23 025	1	0	0	1	-1,60087	1	
556708-1277	411 000	343 109	6 800	7800	1	1	0	0	-0,31554	0	
556592-2704	755 000	405 000	10 000	10 000	1	0	1	0	5,609716	0	
556630-9679	108 000	104 000	11 210	11 210	1	0	0	0	2,371946	1	
556142-3152	11 613 000	11 699 000	25 756	9 175	1	0	0	1	0,141461	0	
556413-7502	915 000	3 603 000	9 006	17 188	1	0	0	1	-0,75131	0	
556686-9177	1 386 000	1 150 000	17 745	17 745	1	0	0	0	-1,57772	0	
556162-4650	321 000	334 000	8 612	8 612	1	0	0	0	2,515528	1	
556653-2338	677 000	533 000	18 800	19 350	1	0	0	0	-0,01454	1	
556637-2099	452 000	458 000	6 115	13 435	1	0	0	0	-0,53736	1	
556187-1541	20 905 000	12 132 000	35 000	35 000	1	0	0	1	0,307692	0	
556559-9015	134 000	14 000	5 000	5 000	1	0	0	0	-3,10047	1	

556776-4674	498 000	2 296 000	8 000	24 500	1	0	1	0	-0,55891	1
556279-4627	13 000	3 000	6 000	6 000	1	0	0	0	-22,9803	1
556413-7536	424 000	495 000	11 729	3 000	1	0	0	1	19,38491	0
556724-2192	58 000	29 000	6 050	5 000	1	0	0	0	-8,37584	1
556404-6638	886 000	1 157 000	47 900	12 860	1	0	1	1	-0,51984	1
556618-7018	5 282 000	3 500 000	23 000	18 471	1	0	0	1	7,653205	1
556630-3581	66 000	73 000	25 050	12 300	1	0	0	0	-6,94378	1
556714-3523	1 327 000	1 051 000	19 031	19 031	1	0	1	0	0,530345	1
556754-9414	772 000	1 019 000	8 400	8 400	1	0	1	0	0,080345	0
556428-1607	27 410 000	24 917 000	23 000	23 000	1	0	1	0	0,330689	1
556647-4580	1 239 000	1 384 000	28 212	21 863	1	0	0	0	-1,41173	0
556755-1089	324 000	454 000	10 000	19 060	1	0	0	0	-0,4033	0
556736-7320	397 000	277 000	6 000	4 360	1	0	0	0	-3,75006	0
556725-1946	486 000	364 000	9 000	9 000	1	0	0	0	-0,78791	0
556578-7263	662 000	585 000	10 020	10 020	1	0	0	0	0,137503	0
556747-7319	1 233 000	1 170 000	8 000	15 293	1	0	0	0	1,690971	0
556564-8077	568 000	560 000	15 280	15 680	1	0	0	0	0,282337	0
556574-7903	618 000	589 000	53 400	53 400	1	0	0	0	-0,06582	0
556784-6711	10 297 000	13841000	54 500	54 500	1	0	1	1	6,035264	0
556502-3545	365 000	433 000	9 450	5 050	1	0	0	0	0,21614	1
556698-7276	637 000	547 000	55 554	45 068	1	0	0	1	0,395289	1
556763-4752	3 000	100 000	13 938	14 675	1	0	0	0	-99,6322	0
556717-8602	24 000	101 000	1 365	1 365	1	0	1	0	-2,82576	0
556586-7669	19 000	30 000	10 000	10 000	1	0	0	0	-97,667	1
556722-4984	549 000	539 000	6 000	5 800	1	0	0	0	-0,16549	0
556475-5311	1 451 000	1 440 000	11 000	11 000	1	0	0	1	0,776155	1
556304-1044	605 000	334000	15 200	15 200	1	0	0	0	-2,36299	0
556379-1655	774 000	1 110 000	14 000	14 000	1	0	1	0	1,880255	0
556533-0270	6 198 000	2 469 000	20 350	19 630	1	0	0	0	5,994033	0
556748-9652	618 000	2 189 000	10 000	10 000	1	0	0	0	-1,88746	0
556773-7373	1 906 000	3 119 000	55 000	55 000	1	0	0	0	-0,76049	0
556625-1525	10 945 000	10 229 000	46 550	46 550	1	0	1	1	-1,52606	1
556743-6349	610 000	93 000	15 000	15 000	1	0	0	0	-4,95504	0
556740-7159	492 000	366 000	57 604	63 285	1	0	1	0	-2,52143	0
556708-	267 000	165 000	32 479	25 000	1	0	0	0	0,727433	0

6599										
556244-6277	7 173 000	9 816 000	75 000	75 000	1	0	1	0	-0,30893	0
556531-6725	1 848 000	2 201 000	14 900	14 900	1	0	1	0	-0,04173	0
556736-3709	2 149 000	2 956 000	21 800	27 785	1	0	0	0	-1,24676	0
556679-4474	2 367 000	2 391 000	44 000	44 000	1	0	0	0	0,283922	0
556617-6938	322 000	377 000	11 000	15 000	1	0	0	0	4,019151	0
556490-3606	81 000	192 000	18 700	18 700	1	0	0	0	-0,88252	0
556262-6910	7 302 000	6 004 000	13 780	111 134	1	0	1	1	0,288666	1
556764-0171	1 947 000	5703000	8 000	8 000	1	0	0	0	0,109707	0
556588-6610	722 000	769 000	13 180	13 112	1	0	0	0	1,950988	1
556668-3529	772 000	969 000	18 000	18 000	1	0	1	0	0,899767	0
556680-5528	5 787 000	5 914 000	32 800	32 800	1	0	1	0	-1,42444	0
556675-3769	11 887 000	25 588 000	28 813	28 813	1	0	1	0	-0,99268	1
556659-1995	281 000	201 000	11 815	11 815	1	0	0	0	-0,59915	0
556319-9495	343 000	355 000	6 220	9 160	1	0	0	0	-1,6766	1
556473-8853	5 796 000	7 586 000	39 000	39 000	1	0	0	0	0,174084	1
556732-2432	339 000	12 000	12 675	12 675	1	0	0	0	-4,83701	0
556521-2965	150 000	132 000	10 000	0	1	1	0	1	2,858788	0
556139-9618	5 143 000	5 684 000	52 148	42 822	1	0	1	0	0,458682	0
556326-2525	64 000	0	14 863	0	1	1	1	0	-18,3936	1
556638-3815	76 000	0	13 000	0	1	1	1	0	7,942105	1
556454-2206	481 000	0	12 000	0	1	1	1	0	-3,29434	0
556712-8334	1 166 000	0	3 000	0	1	1	0	0	-0,50182	0
556516-0313	12 000	0	15 000	0	1	1	0	0	-26,05	1
556758-5384	517 000	0	14 250	0	1	1	0	0	-1,05727	0
556555-3277	7 434 000	7 649 000	21 250	0	1	1	1	0	-0,4012	0
556610-6695	25 359 000	12 052 000	45 000	0	1	1	1	0	-0,79342	1
556451-1219	11 727 000	0	136 000	0	1	1	1	0	-0,06877	1
556760-2361	703 000	0	7 000	0	1	1	0	0	0,129441	0
556625-6599	145 000	0	13 450	0	1	1	1	0	-0,077	0
556710-1646	36 000	0	4 950	0	1	1	0	0	8,583333	0
556696-6544	5 929 000	0	14 700	0	1	1	1	0	-0,69141	0
556275-8689	864 000	0	11 250	0	1	1	0	0	0,331692	1
556678-2420	10 421 000	0	150 718	0	1	1	0	0	0,175298	1
556729-4185	3 276 000	0	51 400	0	1	1	0	0	-3,23828	0

556266-3749	75 000	0	12 000	0	1	1	0	0	0	1
556592-6135	572 000	0	1 000	0	1	1	0	0	-2,58186	1
556192-7061	331000	268000	8000	8000	1	0	1	1	1,846111	1
556442-2458	199000	252000	6000	6000	1	0	0	0	0,664054	0
556659-5129	546000	1663000	15000	15000	1	0	1	0	-0,37942	0
556667-5988	1019000	798000	10000	10000	1	0	1	0	-2,0416	0
556510-8791	5946000	310000	71008	56978	1	1	1	0	-0,4843	1
556546-8294	28244000	0	335000	-	1	1	1	0	3,799771	0
556623-5122	1768000	2200000	6180	6160	1	0	0	0	0,53061	0
556664-3465	36000	31000	31486	39512	1	0	1	0	1,8	0
556192-6014	20000	0	0	0	1	1	1	0	-51,0852	0
556552-6661	29501000	30523000	62020	40125	1	1	1	0	-0,53243	1
556424-8226	57000	146000	16358	23500	1	0	0	0	-5,01869	1
556218-9265	33000	15000	5722	7875	1	0	0	0	-11,0163	0
556327-2953	616000	446000	19700	34800	1	0	0	1	0,447058	0
556290-1792	0	0	6000	5000	1	0	1	0	0	1
556634-9543	75000	36000	22111	22111	1	0	0	0	1,211212	1
556670-6825	43000	28000	5987	5987	1	0	0	0	-0,28188	1
556371-0325	1357000	1186000	11875	13650	1	0	1	0	0,121746	1
556600-4627	687000	686000	6500	16000	1	0	1	0	-0,82621	0
556659-9782	1045000	676000	6645	7725	1	0	0	0	-0,35555	0
556052-1287	1126000	830000	13570	13750	1	0	0	0	6,823324	0
556684-9799	394000	265000	20901	19474	1	0	0	0	-1,95503	0
556657-3589	1121000	1563000	30330	30330	1	0	1	0	-4,35344	0
556574-6897	205000	172000	11500	10000	1	1	1	0	9,236934	0
556572-9794	457000	434000	38560	38560	1	0	0	0	0,595567	0
556564-1718	252000	120000	18351	13527	1	1	0	0	0,619048	0
556242-9745	178000	137000	7750	0	1	1	0	0	4,088654	0
556579-6280	44000	39000	3175	3308	1	0	0	0	-0,04545	0
556449-6783	116000	24000	9700	9100	1	0	0	0	-2,04707	1
556656-9710	1566000	2674000	33450	33450	1	0	1	0	-2,75747	1
556467-6525	1344000	20000	28490	28490	1	0	0	0	-1,17199	0
556653-5968	2859000	2739000	11375	13300	1	0	0	0	-0,2975	0

Bilaga 4: NCGM-Företag

Org.nr.	tillg. 2009	tillg. 2010	Rev.kostn. 2009	Revi.kostn. 2010	GC- varning	Konkurs	Big 4	Bytt revisor	Zmodell-1	Tenure
556603- 2644	81 000	91 000	35 000	35 000	0	0	0	1	-7,6394643	1
556367- 5213	636 000	896 000	82 611	90 223	0	0	0	0	-0,0144275	0
556558- 7689	7 066 000	7 094 000	10 125	10 125	0	1	0	0	0,00797337	0
556674- 3885	378 000	356 000	8 000	7 000	0	1	0	0	0,58241758	0
556243- 6666	10 715 000	10 370 000	25 800	25 800	0	1	0	0	-0,0284803	0
556620- 7766	714 000	823 000	120 024	12 000	0	1	0	0	-0,637471	0
556439- 9268	1 273 000	1 288 000	8 000	8 000	0	0	0	0	-0,0631553	1
556703- 4730	879 000	783 000	15 000	15 000	0	1	0	0	-0,6673607	0
556518- 0667	3 132 000	3 116 000	48 200	51 500	0	1	0	0	-0,5004179	1
556580- 0967	46 000	21 000	4 400	4 400	0	0	0	1	-5,2737839	1
556727- 4328	6 606 000	9 352 000	163 000	31 000	0	1	0	0	-0,3449447	0
556679- 7832	856 000	189 000	9 840	11 205	0	0	0	0	-0,7353287	1
556749- 5089	780 000	1 753 000	3 386	3 386	0	0	0	0	-2,0742661	0
556700- 1697	1 723 000	2 300 000	53 000	53 000	0	0	0	0	0,0363203	0
556620- 1892	282 000	306 000	34 000	34 000	0	0	0	0	-2,6825801	0
556702- 3568	730 000	1 105 000	27 700	27 700	0	1	0	1	-6,7776443	0
556651- 0920	14 073 000	14 408 000	40 000	40 000	0	0	0	0	-0,269215	0
556761- 5058	467 000	450 000	12 000	12 000	0	0	0	0	-0,67765	0
556761- 5348	615 000	643 000	20 000	15 000	0	0	0	0	-0,1110415	0
556658- 5922	156 000	73 000	46 059	22 442	0	1	1	1	-29,873875	1
556721- 9265	39 000	784 000	7 000	7 000	0	0	0	0	-45,195632	0
556653- 2338	677 000	533 000	18 800	19 350	0	0	0	0	0,00025448	1
556707- 0643	962 000	2 016 000	17 000	17 000	0	1	0	1	-1,4081597	0
556389- 4897	89 000	53 000	9 875	9 875	0	0	0	0	-4,0554065	1
556533- 3308	521 000	419 000	40 000	40 000	0	0	0	0	-1,9567542	0
556753- 5561	576 000	494 000	5 000	5 000	0	1	0	0	-1,0332999	0
556380-	1 641	1 763 000	10 350	9 800	0	0	0	0	-0,2386514	0

0571	000										
556052-5288	18 000	19 000	5 000	5 000	0	0	0	1	-9,0065359	1	
556570-3104	5 700 000	3 646 000	45 397	45 397	0	0	0	0	-0,8790882	0	
556237-7407	309 000	239 000	11 873	11 873	0	0	0	0	-0,9138387	1	
556691-8180	692 000	553 000	76 501	74 046	0	1	0	0	-1,4849988	0	
556731-0908	8 428 000	8 474 000	11 399	11 399	0	0	0	0	-0,935714	0	
556736-5597	3 682 000	3 853 000	13 650	9 025	0	0	0	0	-0,2303123	0	
556772-6392	75 000	18 000	9 000	8 700	0	1	0	1	-9,9314449	0	
556648-3136	178 000	163 000	13 700	8 000	0	0	0	0	0,17440699	1	
556715-0940	302 000	869 000	30 900	19 500	0	1	0	0	-14,107016	0	
556397-5274	6 000	242 000	5 000	24 500	0	0	0	0	-49,13964	0	
556771-4513	18 346 000	20 859 000	25 000	25 000	0	0	0	0	-0,3211545	0	
556773-5484	376 000	321 000	54 300	54 300	0	1	0	0	-0,4952339	0	
556712-4705	9 952 000	10 453 000	18 000	18 000	0	1	0	0	-0,3575012	0	
556771-4604	685 000	699 000	23 000	30 300	0	0	0	0	-0,3338665	0	
556686-7056	102 000	43 000	6 000	6 000	0	0	0	0	-3,3078343	0	
556439-8021	1 938 000	2 036 000	15 075	7 688	0	0	0	0	1,22296617	0	
556679-8186	11 066 000	10 558 000	20 000	12 000	0	0	0	0	-0,3557946	1	
556496-7213	80 000	106 000	17 716	17 716	0	1	0	1	-4,8864362	1	
556687-8343	134 000	76 000	24 813	24 813	0	0	0	1	-3,8826757	0	
556368-1971	60 000	45 000	3 425	3 500	0	0	0	0	-2,1237003	1	
556684-7660	1 382 000	2 682 000	51 300	51 300	0	1	0	0	-1,2690383	0	
556729-8848	2 152 000	1 495 000	11 200	11 200	0	0	0	0	-1,1074861	0	
556508-6799	514 000	655 000	32 200	36 400	0	1	0	0	-0,5765093	1	
556701-6448	564 000	523 000	16 000	9 400	0	1	0	0	-0,8562965	0	
556578-2504	32 299 000	39 272 000	50 000	65 000	0	1	0	0	0,51362484	0	
556723-1666	495 000	575 000	20 000	15 000	0	0	0	0	-1,7057663	1	
556606-5875	527 000	229 000	9 925	9 450	0	0	0	0	-0,7275961	1	
556770-4555	2 082 000	2 453 000	6 265	6 265	0	1	0	0	-0,7357773	0	
556596-2148	72 000	91 000	41 910	4 500	0	0	0	0	-4,5973081	0	
556692-8379	907 000	2 318 000	9 000	10 000	0	0	1	0	-0,345183	0	
556623-0784	721 000	872 000	16 700	17 100	0	1	0	0	-0,6688994	0	
556635-0988	573 000	1 338 000	14 785	14 785	0	0	0	0	0,42685722	1	
556333-4258	10 386 000	10 134 000	10 300	12 250	0	0	0	0	-0,1420697	0	
556441-5981	3 085 000	3 539 000	19 750	16 373	0	0	0	0	-0,1286063	0	

556754-4100	7 742 000	8 300 000	16 000	16 000	0	0	0	0	-0,0954474	0
556412-6224	1 381 000	399 000	20 000	5 000	0	0	0	1	-10,929159	0
556086-9900	5 930 000	8 763 000	70 624	70 624	0	0	0	0	-0,6636541	0
556677-3619	481 000	146 000	9 276	12 920	0	0	0	0	-2,8041295	0
556568-1144	1 165 000	709 000	25 930	25 930	0	0	0	0	0,31538078	0
556644-6695	3 685 000	1 803 000	38 240	38 240	0	0	0	0	-0,8189348	0
556574-5097	4 295 000	4 726 000	10 000	9 680	0	0	1	0	4,43913546	0
556626-9915	270 000	164 000	10 000	10 000	0	0	0	0	-0,8992863	0
556310-2127	2 011 000	1 698 000	13 800	13 800	0	0	0	0	0,00903843	0
556274-1677	105 000	115 000	7 800	7 800	0	0	0	1	3,91746032	1
556567-0725	623 000	782 000	7 500	7 500	0	0	0	0	1,6633883	0
556608-7606	1 341 000	1 024 000	40 000	48 000	0	1	0	0	-0,2263157	0
556645-8971	1 398 000	1 247 000	16 000	16 000	0	0	0	0	-1,2545468	1
556758-6051	369 000	459 000	10 000	10 000	0	1	0	0	-0,0479353	0
556619-9526	2 443 000	2 541 000	13 763	13 300	0	0	0	0	0,07472662	0
556754-8143	6 308 000	6 181 000	7 500	15 000	0	1	0	0	-0,0763095	0
556780-8547	2 416 000	3 733 000	40 000	88 000	0	1	0	0	-2,3880084	0
556414-7618	124 000	122 000	9 890	17 420	0	0	0	0	-1,0560676	0
556490-2673	4 934 000	4 736 000	22 700	17 400	0	0	0	0	0,1187893	1
556664-1352	415 000	425 000	25 000	25 000	0	0	1	0	-0,2079932	1
556674-8777	413 000	276 000	15 000	15 000	0	0	0	0	-1,4078805	0
556749-7861	787 000	965 000	9 000	9 000	0	0	0	0	-0,3642268	0
556739-4423	1 232 000	1 151 000	68 000	68 000	0	0	0	0	-0,1873601	1
556480-5033	752 000	703 000	28 000	28 000	0	1	0	0	-1,1687869	0
556348-4905	773 000	906 000	24 035	24 121	0	1	0	0	-3,0329304	0
556568-0252	74 000	263 000	5 000	5 000	0	0	0	0	-6,676855	0
556587-9458	35 000	38 000	12 400	12 400	0	0	0	1	-4,4503759	0
556656-1543	20 693 000	24 115 000	13 200	13 200	0	1	0	0	0,51293573	0
556375-3507	899 000	0	10 000	0	0	1	0	0	-0,8835782	0
556636-8782	391 000	0	8 625	0	0	0	0	0	-1,6729356	0
556557-3903	399 000	627 000	76 347	0	0	0	0	1	-0,8895687	1
556662-6460	326 000	0	3 200	0	0	0	0	0	-0,7666933	0
556525-4876	331000	273000	11175	11175	0	0	0	0	0,54092879	0
556376-8448	6964000	6167000	12000	12000	0	0	1	0	0,36963854	0
556257-	294000	383000	2500	15579	0	0	0	0	-3,9634609	0

5281											
556368-7861	445000	243000	6000	6000	0	0	1	0	-0,5243294	0	
556598-1403	209000	239000	6500	6500	0	0	0	0	2,7324755	0	
556621-3020	712000	795000	14785	14785	0	0	1	0	-0,5960634	0	
556641-9288	4971000	4570000	18000	16800	0	0	0	0	0,33645556	0	
556635-9138	47000	10000	5500	5800	0	0	0	0	1,64095745	0	
556125-3526	505000	631000	19200	24300	0	0	1	0	-0,2990073	0	
556327-8174	163000	206000	15558	18081	0	0	1	0	7,7936713	0	
556305-0813	4819000	2749000	31000	20000	0	0	1	0	1,92445307	0	
556662-9969	3484000	2880000	27237	27237	0	0	0	0	-0,5836358	0	
556508-4109	182000	194000	10000	10000	0	0	0	0	0,18710237	0	
556177-8571	1869000	1898000	23900	9359	0	0	0	0	-1,0855306	0	
556344-2952	73000	88000	4000	6724	0	0	0	0	3,97692862	0	
556430-5216	20000	5000	14369	14369	0	0	0	0	-2,2603448	0	
556368-6228	59000	44000	6938	6938	0	0	0	0	-2,1176471	0	
556686-9243	1204000	446000	25000	15000	0	0	0	0	-0,7318196	0	
556531-9505	70000	64000	10000	13000	0	0	0	0	-1,2409382	0	
556269-8745	91000	69000	10880	10880	0	0	0	0	1,74108084	0	
556688-8185	659000	648000	23850	23850	0	0	1	0	0,56454694	0	
556545-6752	276000	228000	17650	17650	0	0	0	0	0,85217179	0	
556529-4666	212000	195000	12775	12775	0	0	0	0	0,68676202	0	
556392-1575	227000	193000	5000	5000	0	0	0	0	-0,6497427	0	
556424-1015	99000	43000	3520	36000	0	0	0	0	3,97979798	0	
556645-9078	186000	224000	9300	9300	0	0	0	0	-0,0343803	0	
556604-9028	109000	73000	17000	7000	0	0	0	0	4,84185234	0	
556427-6250	525000	445000	16300	17600	0	0	1	0	-0,4667089	0	
556472-4598	500000	361000	27800	13000	0	0	1	0	0,90715298	0	
556203-9353	691000	656000	10000	5000	0	0	0	0	-0,9908331	0	
556565-3291	129000	116000	5055	6765	0	0	0	0	1,00991071	0	
556627-8981	6952000	6973000	8297	8004	0	0	0	0	0,07652899	0	
556532-1253	701000	181000	16700	16700	0	0	1	0	4,69636615	0	
556357-3699	85000	42000	17000	14000	0	0	0	0	-14,869759	0	
556708-7654	114000	84000	11150	11500	0	0	0	0	0,71929825	0	
556721-7327	484000	442000	5100	5400	0	0	0	0	-0,171286	0	
556198-1787	51000	50000	15500	15500	0	0	1	0	-3,3529412	0	

556234-8648	199000	227000	14355	14355	0	0	0	0	1,98263161	0
556339-3908	1520000	1856000	59520	59520	0	0	1	0	-1,8125843	0
556691-2787	142000	91000	26000	15498	0	0	1	0	3,8943662	0
556552-1191	183000	66000	7000	7000	0	0	0	0	-0,7796528	0
556412-4468	936000	921000	9000	9000	0	0	0	0	-0,4064619	0
556656-3937	2241000	2319000	25000	25000	0	0	0	0	0,40966591	0
556175-2832	624000	470000	31650	109000	0	0	0	0	6,22115385	0
556585-8239	823000	755000	0	12000	0	0	0	1	-0,6921757	0
556652-8716	118000	99000	11700	11700	0	0	0	0	59,3983051	0
556736-6033	53000	66000	15980	15000	0	0	1	0	-3,236762	0
556711-5810	304000	272000	9123	3125	0	1	0	0	1,34687732	0
556737-6743	364000	346000	8550	8550	0	0	0	0	-1,7104529	0
556546-3584	51000	27000	5300	4120	0	0	0	0	0,56652661	0
556780-3175	794000	827000	11000	11000	0	0	0	0	0,65459452	0
556061-6939	107000	187000	8000	6000	0	0	0	0	-0,3785047	0
556427-5559	10000	11000	6013	8600	0	0	1	0	-9,0145299	0
556700-9807	65000	1000	3200	5670	0	0	0	0	-2,7098214	0
556712-8284	1700000	477000	21000	19000	0	0	0	0	-0,0854327	0
556748-3523	325000	387000	90000	90000	0	0	0	0	-0,1046154	0
556403-3925	445000	439000	3180	3180	0	0	1	0	-0,6043884	0
556103-9362	1151000	489000	8000	8000	0	0	0	0	-0,2011392	0
556415-1289	426000	407000	6000	6000	0	0	1	0	-0,3677285	0
556163-9971	92000	117000	7120	5640	0	0	0	0	-4,9173806	0
556307-7204	610000	617000	14800	14800	0	0	0	0	-0,9301931	0
556512-9607	181000	139000	3000	3000	0	0	0	0	-0,7355846	0
556690-8090	51000	27000	26760	26760	0	0	1	1	-3,3464722	0
556451-5087	726000	787000	7400	8200	0	0	0	0	-1,5880241	0
556238-5129	2000	2000	6100	4162	0	0	0	0	-64,846154	0
556470-2933	220000	153000	10000	10000	0	0	1	0	-2,3041602	0
556692-0160	1400000	1215000	92850	6000	0	0	0	0	-0,7264103	0
556581-7706	244000	287000	12085	15405	0	0	0	0	0,30384791	0
556792-4666	110000	427000	5000	4500	0	0	1	0	-19,594372	0
556749-7697	1275000	1322000	7800	91000	0	0	0	0	-1,0022409	0
556623-2368	294000	27000	11900	0	0	0	1	0	-1,5125877	0
556721-	294000	279000	6500	0	0	0	0	0	-0,476337	0

7764										
556571-2204	456000	151000	4600	0	0	0	0	0	0,10426237	0
556415-0687	1638000	1511000	25500	26600	0	0	0	0	-0,3031834	0
556770-2625	301000	356000	15000	0	0	0	0	0	-0,0092221	0
556461-6851	587000	0	0	0	0	1	1	0	6,57145121	0

Bilaga 5: Frihetsgrader och signifikansnivå för Chi två-test

Frihetsgrader	Signifikansnivå	
	5 %	1 %
1	3,84	6,53
2	5,99	9,21
3	7,82	11,34
4	9,49	13,28
5	11,07	15,09
6	12,59	16,81
7	14,07	18,48
8	15,51	20,08
9	16,92	21,67
10	18,31	23,21
15	25,00	30,58
20	31,41	37,57
25	37,65	44,31
30	43,77	50,89

(Jakobsen, 2002:441)

Bilaga 6: Medelvärden och medianer

	GCMLNTA	NGCMLNTA	NGCMRev	GCMRev	NGCMZscore	GCMZscore
Mean	13,2083	9,5532	19816,83	20905,22	-1,7400525	-4,0574369
N	168	167	169	169	169	169
Std. Deviation	1,86526	,80531	21312,595	31634,432	9,30174294	22,87434050
Median	13,2490	9,5215	13200,00	13000,00	-,5243294	-,4033045

Data som framgår i denna tabell är baserad på bokslutsåret 2009. Dessa är uppdelade i GCM- och NGCM-företag. Revisionsarvodena har även summerats för respektive testgrupp för att visa revisorskostnaden.

Bilaga 7: SPSS H1

Chi två-test

Chi-Square Tests

	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	5,309 ^a	1	,021		
Continuity Correction ^b	4,477	1	,034		
Likelihood Ratio	5,421	1	,020		
Fisher's Exact Test				,024	,017

Linear-by-Linear Association	5,289	1	,021	
N of Valid Cases	270			

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 15,88.

b. Computed only for a 2x2 table

För att få fram signifikansnivån på chi två-testet används värdet *Asymp. Sig (2-sided)* från variabeln *Pearson Chi-square* och som det framgår här är värdet 0.021. Chi två-testets värde fås genom att använda samma variabel men istället används *Value*, Modellens Chi två-värde är 5,309. Frihetsgraderna bestäms genom en beräkning som följer antalet värden på ena variabeln minus ett multiplicerat med antal värden på den andra variabeln minus 1 (Jacobsen, 2002). Frihetsgraden är $(2-1)*(2-1) = 1$, genom att använda sig av bilaga 4 framgår det att nollhypotesen förkastas, det är inte tillfälligheten som bestämt skillnaden.

Logistik regression

Omnibus Tests of Model Coefficients

	Chi-square	df	Sig.
Step	9,022	4	,061
Step 1 Block	9,022	4	,061
Model	9,022	4	,061

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	187,265 ^a	,033	,064

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than ,001.

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
PRB	-,781	,618	1,599	1	,206	,458
LNTA	,156	,118	1,761	1	,185	1,169
Step 1 ^a BIG4	-,299	,473	,401	1	,526	,741
GCVarning	,915	,409	5,013	1	,025	2,497
Constant	-3,822	1,684	5,148	1	,023	,022

a. Variable(s) entered on step 1: PRB, LNTA, BIG4, GCVarning.

Bilaga 8: H2

Test of quantity proportions

$$P1 = 0,191566$$

$$P2 = 0,058406$$

$$P_w = 134*P1+136*P2/(134+136) = 0.124493$$

$$Q_w = 0.875507$$

$$S = \sqrt{P_w*Q_w*(1/134+1/136)} = 0.0401848454$$

$$Z = P1 - P2 / S = 3.313687005$$

Bilaga 9: SPSS H3

Chi två-test

Chi-Square Tests

	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)

Pearson Chi-Square	,074 ^a	1	,786		
Continuity Correction ^b	,018	1	,892		
Likelihood Ratio	,074	1	,786		
Fisher's Exact Test				,892	,446
Linear-by-Linear Association	,073	1	,786		
N of Valid Cases	338				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 34,00.

b. Computed only for a 2x2 table

Logistisk regression

Omnibus Tests of Model Coefficients

	Chi-square	df	Sig.
Step	5,133	4	,274
Step 1 Block	5,133	4	,274
Model	5,133	4	,274

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	333,795 ^a	,015	,024

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than ,001.

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
PRB	-,252	,499	,256	1	,613	,777
LNTA	,168	,081	4,375	1	,036	1,183
Step 1 ^a Big4	,094	,326	,082	1	,774	1,098
GCVarning	,041	,280	,022	1	,883	1,042
Constant	-3,432	1,168	8,632	1	,003	,032

a. Variable(s) entered on step 1: PRB, LNTA, Big4, GCVarning.

Bilaga 10: H4

Test of quantity proportions

$$P1 = 0.338914$$

$$P2 = 0.304913$$

$$P_w = 169 * P1 + 169 * P2 / (169 + 169) = 0.3219135$$

$$Q_w = 0.6780865$$

$$S = \sqrt{P_w * Q_w * (1/169 + 1/169)} = 0.0118343196$$

$$Z = P1 - P2 / S = 0.6689719365$$

Bilaga 11: SPSS H5

Logistisk regression

Omnibus Tests of Model Coefficients

	Chi-square	df	Sig.
Step	31,232	4	,000
Step 1 Block	31,232	4	,000
Model	31,232	4	,000

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	435,946 ^a	,089	,118

a. Estimation terminated at iteration number 4 because parameter estimates changed by less than ,001.

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
PRB	-,161	,439	,134	1	,714	,852
LNTA	,022	,067	,107	1	,744	1,022
Step 1 ^a Big4	,942	,280	11,330	1	,001	2,566
Tenure	1,169	,281	17,345	1	,000	3,218
Constant	-,628	,967	,422	1	,516	,534

a. Variable(s) entered on step 1: PRB, LNTA, Big4, Tenure.